

PRO BONO

Január /2025

1. NOVELA ZÁKONA O ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

Novela zákona o zdravotnej starostlivosti prináša inovácie v ambulantnej starostlivosti, zmeny v možnostiach a v aplikácii obmedzovacích prostriedkov vo vzťahu k pacientovi, definuje komunitnú zdravotnú starostlivosť, zavádza telemedicínu a prináša tiež zjednodušenie administratívy pre zdravotnícky personál.

2. NOVELA ZÁKONA O UZNÁVANÍ DOKLADOV O VZDELANÍ A O UZNÁVANÍ ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

Novela zákona reaguje na prijatie smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/505 zo 7. februára 2024, pokiaľ ide o uznávanie odborných kvalifikácií sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť, ktoré absolvovali odbornú prípravu v Rumunsku a reaguje aj na odporúčanie Rady z 26. novembra 2018 týkajúce sa podpory automatického vzájomného uznávania kvalifikácií získaných v rámci vysokoškolského vzdelávania, vyššieho sekundárneho vzdelávania a odbornej prípravy a výsledkov študijných pobytov v zahraničí (2018/C 444/01), z ktorého vyplýva potreba vykonať kroky na zavedenie automatického uznávania na pokračovanie v štúdiu.

3. NOVELA ZÁKONA O NÁRODNOM ZDRAVOTNÍCKOM INFORMAČNOM SYSTÉME A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZAKONOV

Novela zákona upravuje nové služby elektronizácie v zdravotníctve. V našom článku sa venujeme najmä elektronizácií laboratórnych vyšetrení, službe elektronického objednávanía pacienta na vyšetrenie k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti a elektronickému uzatváraniu dohôd o poskytovaní všeobecnej a špecializovanej gynekologickej zdravotnej starostlivosti.

4. NOVELA ZÁKONA PRÍSPEVKOCH Z FONDOV EURÓPSKEJ ÚNIE

Novela zapracováva zmeny, ktoré vyplynuli z aplikačnej praxe. Dochádza k precizovaniu, že dôvod vydania bezdôvodného obohatenia sa dopĺňa aj do správy pohľadávok štátu v prípadoch, kedy za prijímateľa plní iná osoba. Dôvodom na uzatvorenie dohody o splátkach môže byť po novom aj vydanie bezdôvodného obohatenia. Upravuje sa aj úroveň kompetencií platobného orgánu. Poskytovateľ môže po novom vo vymedzených prípadoch rozhodnúť o zastavení konania o žiadosti na základe uznesenia monitorovacieho výboru príslušného programu. Dochádza taktiež k precizovaniu úloh centrálného koordinačného orgánu a vybraných procesov.

5. NOVELA ZÁKONA O CENÁCH

Cieľom novely zákona o cenách je v rámci existujúcej kompetencie Ministerstva financií zabezpečiť zriadenie webového sídla na účel informovania o plnení úloh podľa zákona o cenách a vytvorenie celkového legislatívneho rámca pre zavedenie elektronického systému zverejňovania cenových informácií o vybraných tovaroch. Tento systém má slúžiť na informovanie verejnosti o cenovom vývoji vybraných tovarov, uľahčenie orientácie na trhu pre slovenských spotrebiteľov, ktorí vďaka tomuto systému budú môcť napr. nájsť najlacnejšie potrebné tovary, cenovú históriu, zľavy tovarov, vytvorenie si nákupného zoznamu a pod.

6. NOVELA ZÁKONA O DÔVERYHODNÝCH SLUŽBÁCH PRE ELEKTRONICKÉ TRANSAKCIE NA VNÚTORNOM TRHU

Novela zákona implementuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1183 z 11. apríla 2024 do právneho poriadku Slovenskej republiky a taktiež zabezpečuje nevyhnutnú právnu úpravu vyplývajúcu z aplikačnej praxe. Jednou z najdôležitejších doplnení v novele zákona sú ustanovenia o európskej peňaženke digitálnej identity. Účelom európskej peňaženky digitálnej identity je poskytnúť fyzickým a právnickým osobám v celej únii harmonizovaný prostriedok elektronickej identifikácie, ktorý im umožní vykonávať autentifikáciu a zdieľať údaje súvisiace s ich totožnosťou.

NOVELA ZÁKONA O ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

1. ABSTRAKT

Novela zákona č. 576/2008 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“) dopĺňa požiadavky vyplývajúce z aplikačnej zdravotníckej praxe. Novela zákona o zdravotnej starostlivosti bola schválená súbežne s novelou zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení. **V našom článku Vám uvidíme iba vybrané zmeny, ktoré prináša novela zákona o zdravotnej starostlivosti.**

Novela zákona o zdravotnej starostlivosti prináša inovácie v ambulantnej starostlivosti, v použití obmedzovacích prostriedkov vo vzťahu k pacientovi, definuje komunitnú zdravotnú starostlivosť, zavádza telemedicínu a prináša tiež zjednodušenie administratívy pre zdravotnícky personál.

Novela zákona bola schválená v Národnej rade SR dňa 10.12.2024.

Novela zákona o poskytovaní zdravotnej starostlivosti prináša nasledovné nové pojmy, precizovanie existujúcich inštitútov, nové inštitúty a nové definície.

2. PODPORNÝ TÍM

Pridávajú sa dve nové definície podporného tímu.

Podľa § 2 ods. 36 zákona: „Podporný tím je pomocný orgán (a) ošetrojúceho lekára zriadený v zariadení ústavnej starostlivosti, ktorý môže zabezpečovať osobe sociálnu pomoc s cieľom zmiernenia sociálnych dôsledkov jej zdravotného stavu v súvislosti s jej hospitalizáciou alebo prepustením z ústavnej starostlivosti podľa potreby osoby určenej ošetrojúcim lekárom a duchovnú službu s cieľom uspokojovania duchovných potrieb tejto osoby,

(b) ošetrojúceho lekára zriadený v zariadení ambulantnej starostlivosti, ktorý sa podieľa na zabezpečovaní komunitnej zdravotnej starostlivosti alebo (c) ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria, detská psychiatria alebo klinická psychológia zabezpečujúceho koordináciu poskytovania prierezovej starostlivosti.“

Podľa písm. b) je po novom podporný tím definovaný **aj ako pomocný orgán lekára v zariadení ambulantnej starostlivosti, ktorý sa podieľa na zabezpečovaní komunitnej zdravotnej starostlivosti**, ktorá je definovaná v § 2 ods. ods. 41.

Podľa písm. c) je podporný tím definovaný po novom tiež **ako pomocný orgán ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka poskytujúceho špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť v odbornom zameraní psychiatria, detská psychiatria alebo klinická psychológia**, ktorý sa podieľa na zabezpečovaní služby integrácie prierezovej starostlivosti do diagnostického a liečebného plánu. Služba integrácie prierezovej starostlivosti je definovaná v § 13 písm. g).

3. OBMEDZOVACÍ PROSTRIEDOK

V ust. § 2 ods. 40 **došlo k precizovaniu definície obmedzovacieho prostriedku** na základe požiadaviek odborných spoločností, ktoré vyplynuli z aplikačnej praxe. K použitiu obmedzovacích prostriedkov dochádza **u osôb s príznakmi psychickej poruchy alebo s psychickou poruchou**, a to bez ohľadu na to, či ide o hospitalizáciu takéhoto pacienta za účelom poskytnutia zdravotnej starostlivosti v odbornom zameraní psychiatria a v odbornom zameraní detská psychiatria alebo v iných odboroch medicíny zaoberajúcich sa liečbou somatických ochorení.

Obmedzovací prostriedok je **opatrenie pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti**, ktorého účelom je **odvrátenie nebezpečného konania pacienta s príznakmi psychickej poruchy alebo s**

psychickou poruchou, ktoré smeruje k **priamemu ohrozeniu života alebo k priamemu ohrozeniu zdravia** pacienta alebo iných fyzických osôb **obmedzením jeho voľného pohybu**.

Obmedzovacím prostriedkom je podľa zákona (a) fyzické obmedzenie, (b) mechanické obmedzenie, (c) farmakologické obmedzenie, (d) izolácia.

Ust. § 2 sa pridáva o odseky 41 až 46, na základe ktorých sa zohľadňujú požiadavky vyplývajúce z aplikačnej zdravotníckej praxe.

4. KOMUNITNÁ ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Komunitná zdravotná starostlivosť je ambulatná zdravotná starostlivosť poskytovaná osobe **spôsobom, ktorý zohľadňuje prostredie**, v ktorom táto osoba trvale žije alebo sa nachádza, jej **sociálnu situáciu a zmierňuje nerovnosť** v prístupe k zdravotnej starostlivosti; týmto nie sú dotknuté oprávnenia a povinnosti iných subjektov podľa osobitných predpisov.

5. PRIEREZOVÁ STAROSTLIVOSŤ

Prierezová starostlivosť je **starostlivosť koordinovaná zdravotníckym pracovníkom**, ktorú poskytujú a zabezpečujú **členovia multidisciplinárneho tímu** na základe integrovaného liečebného plánu vypracovaného zdravotníckym pracovníkom ako súčasť poskytovania zdravotnej starostlivosti osobe.

Ako uvádza dôvodová správa, prierezová starostlivosť je definovaná ako **nezdravotnícka odborná preventívna starostlivosť poskytovaná fyzickej osobe nezdravotníckymi pracovníkmi** v jej prirodzenom prostredí, spravidla v nezdravotníckych zariadeniach. Cieľom využitia prierezovej starostlivosti v zdravotnej starostlivosti nie je znížiť prah pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ako je to v prípade komunitnej zdravotnej starostlivosti, ale pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti lepšou medzirezortnou koordináciou odborníkov dosiahnuť a udržať reálne dosiahnuteľné zdravie

alebo optimálny klinický obraz zdravotného stavu fyzickej osoby.

Prierezovú starostlivosť fyzickej osobe poskytujú osoby, ktoré nie sú zdravotníckymi pracovníkmi a ich činnosť podlieha osobitným predpisom, spravidla v nezdravotníckych zariadeniach. Ide najmä o poskytovateľov služby včasnej intervencie a poskytovateľov sociálnej, špeciálno-pedagogickej, logopedickej, sociálno-pedagogickej a duchovnej starostlivosti.

6. MULTIDISCIPLINÁRNY TÍM

Multidisciplinárny tím je **poradný orgán a pomocný orgán ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka**, zložený z konzília a podporného tímu, ktorý zabezpečuje osobe komplexnú starostlivosť. Ak je členom multidisciplinárneho tímu zamestnanec subjektu podľa osobitných predpisov, vykonáva svoju činnosť v rozsahu práv a povinností ustanovených osobitnými predpismi; členstvom v multidisciplinárnom tíme nie sú dotknuté práva a povinnosti subjektu, ktorého zamestnanec je členom multidisciplinárneho tímu.

Multidisciplinárny tím vzniká **zložením dvoch skupín osôb starajúcich sa o pacienta** (zdravotníckych pracovníkov a nezdravotníckych pracovníkov) pod vedením ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka.

7. KOMPLEXNÁ STAROSTLIVOSŤ

Komplexná starostlivosť je **súbor spoločne organizovaných činností** vykonávaných zdravotníckymi pracovníkmi a členmi podporného tímu, ktorý **pozostáva zo zdravotnej starostlivosti a prierezovej starostlivosti** vykonávanej na základe liečebného plánu.

Komplexná starostlivosť zahŕňa liečbu a riadenie choroby alebo zdravotného stavu s cieľom poskytnúť komplexnú podporu a liečbu, ktorá zahŕňa prevenciu, diagnostiku, liečbu a rehabilitáciu, pričom zohľadňuje emocionálne, sociálne, psychologické a environmentálne

faktory ovplyvňujúce zdravie jednotlivca alebo jeho rovnosť v prístupe k zdravotnej starostlivosti. V domácom alebo inom prirodzenom prostredí osoby sa môže poskytovať aj prostredníctvom terénneho mobilného tímu zloženého z členov multidisciplinárneho tímu.

8. INTERVENČNÝ ZDRAVOTNÍCKY TÍM

Intervenčný zdravotnícky tím je **tím, ktorý sa zriaďuje na základe žiadosti ministerstva zdravotníctva v zariadení ústavnej starostlivosti** v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva na zabezpečenie plnenia opatrení podľa osobitných predpisov.

Zdravotnícky intervenčný tím sa bude zriaďovať s cieľom **zabezpečiť rýchlu, koordinovanú a efektívnu reakciu na mimoriadne zdravotné udalosti**, ktoré môžu ohroziť verejné zdravie. Tento tím bude pôsobiť na základe osobitných predpisov a jeho úlohou bude realizovať opatrenia potrebné na zvládnutie situácií, ktoré vyžadujú urgentný zásah štátu.

V prípade vzniku lokálnych alebo celoštátnych epidémií, pandémieí alebo iných mimoriadnych zdravotných udalostí je nevyhnutné, aby štát reagoval rýchlo a efektívne. Intervenčný tím bude schopný okamžite zasiahnuť a realizovať potrebné opatrenia, čím sa minimalizuje šírenie ochorení a ich negatívny dopad na verejné zdravie. Jednou z hlavných úloh intervenčného tímu bude organizácia a realizácia mimoriadnych očkovacích kampaní.

9. TELEMEDICÍNA

Telemedicína je **zdravotná starostlivosť a ošetrovateľská starostlivosť poskytovaná na diaľku prostredníctvom informačných a komunikačných technológií**, ktorá zahŕňa prenos informácií v zvukovej, obrazovej alebo zvuko-obrazovej podobe alebo dátovej forme **na účely (a) konzultácie medzi osobou a zdravotníckym pracovníkom formou telekonzultácií alebo videokonzultácií, (b) konzultácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi formou telekonzultácií alebo videokonzultácií, (c) diagnostiky na diaľku, (d) monitorovania, analýzy**

a vyhodnotenia telesných funkcií a zdravotného stavu osoby, **(e) zostavovania liečebných plánov a sledovania ich dodržiavania, (f) vykonávania diagnostických testov na diaľku, (g) podpory pri rozhodovaní o liečbe, vrátane elektronického predpisu liekov, dietetických potravín a zdravotníckych pomôcok.**

10. ZOZNAM ZDRAVOTNÝCH VÝKONOV

Novela v ust. § 3 ods. 1 dopĺňa splnomocňovacie ustanovenie tak, aby Zoznam zdravotných výkonov mohol obsahovať **(i) údaj o trvaní zdravotného výkonu v minútach, (ii) ohodnotenie zdravotného výkonu v bodoch alebo cenách, (iii) pravidlá tvorby bodov alebo cien ako (iv) aj vyjadrenie, či je výkon plne, čiastočne alebo neuhrádzaný z verejného zdravotného poistenia.**

Ponecháva sa, že zoznam zdravotných výkonov vydáva vláda Slovenskej republiky nariadením vlády. Umožňuje sa však, aby bol tento zoznam zdravotných výkonov vydaný vcelku alebo čiastkovo podľa špecializačných odborov. Taktiež sa ustanovuje, že pred zaradením nového zdravotného výkonu do zoznamu zdravotných výkonov (ktorý sa má vydať nariadením vlády) musí sa overiť správnosť zdravotného výkonu a to jeho zverejnením v číselníku zdravotných výkonov na webovom sídle národného centra zdravotníckych informácií a ministerstva zdravotníctva.

11. NOVINKY V AMBULANTNEJ STAROSTLIVOSTI

Po novom ustanovenie § 8 odsek 1 znie: *„Ambulantná starostlivosť sa poskytuje osobe, ktorej zdravotný stav nevyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín. Ambulantná starostlivosť sa poskytuje aj v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom prostredí osoby, ktorej sa ambulantná starostlivosť poskytuje (ďalej len „domáca starostlivosť“).* Ambulantná starostlivosť sa poskytuje osobe aj bez prítomnosti osoby v ambulancii prostredníctvom elektronickej komunikácie podľa odseku 13. Počas výnimočného stavu, núdzového stavu alebo mimoriadnej situácie vyhlásenej v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa na území

Slovenskej republiky (ďalej len „krízová situácia“) sa ambulantná starostlivosť môže poskytovať aj v inom prostredí.“

Uvedené ustanovenie **umožní v krízovej situácii zabezpečovať zdravotnú starostlivosť aj v inom prostredí**. Táto úprava zabezpečí, že v prípade krízovej situácie bude možné poskytnúť zdravotnú starostlivosť pre osoby, ktoré sa z rozličných dôvodov, či už osobných alebo zdravotných nevedia dostaviť či už na očkovanie, alebo poskytnutie inej zdravotnej starostlivosti priamo do miesta prevádzkovania ambulancie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

V prípade ak pacient bol kompenzovaný a nevyžadoval liečbu v dlhšom období, tak aby nemusel pre zhoršenie zdravotného stavu si hľadať nového lekára špecialistu, **nevyžaduje sa odporúčanie všeobecného lekára, ak bola poskytovaná zdravotná starostlivosť v špecializovanej ambulancii za posledné dva roky pre tú istú diagnózu**.

Odporúčanie všeobecného lekára alebo elektronický záznam o odporúčaní lekára na špecializovanú ambulantnú starostlivosť podľa odseku 4 **sa po novom tiež v zmysle novelizovaného písm. e) nevyžaduje**, ak došlo k doplneniu osobitného liečebného režimu, **ktorý sa poskytuje v detenčnom ústave a v detenčnom ústave pre mladistvých**, teda v prípade ochranného ambulantného liečenia a osobitného liečebného režimu.

Tiež sa rozširuje predmetná skupina prípadov, na ktoré sa **nevyžaduje odporúčanie** od všeobecného lekára na špecializovanú ambulantnú starostlivosť, a to ďalej **na absolvovanie preventívnych prehliadok podľa zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti**.

Účelom je odbremeniť všeobecných lekárov ako aj poistencov od návštev v ambulancii, ktorých účelom je len vyžiadanie výmenného lístka na preventívnu prehliadku, na ktorú majú zákonom

definovaný nárok, ak sa poistenci rozhodnú absolvovať preventívnu prehliadku.

V súvislosti s ambulantnou starostlivosťou sa ust. § 8 doplnilo odsekom 13, na základe ktorého „Lekár, lekár so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore, sestra alebo psychológ je oprávnený po overení totožnosti osoby a poistného vzťahu s jej príslušnou zdravotnou poisťovňou **poskytnúť osobe konzultáciu**. Všeobecný lekár, lekár so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore alebo sestra je aj opakovane oprávnená predpísať humánný liek a dietetickú potravinu na lekárske predpis alebo zdravotnícku pomôcku na lekárske poukaz **prostredníctvom elektronickej komunikácie bez prítomnosti osoby v ambulancii**. Poskytnutie konzultácie prostredníctvom elektronickej komunikácie musí zdravotnícky pracovník poskytujúci zdravotnú starostlivosť podľa prvej vety a druhej vety zapísať do zdravotnej dokumentácie osoby.“

S ohľadom na rozvoj telemedicíny ako súčasť poskytovania zdravotníckych služieb, je možnosť poskytovať ambulantnú starostlivosť vo forme konzultácií prostredníctvom elektronickej komunikácie bez prítomnosti pacienta v ambulancii, po novom v zmysle novely bežnou súčasťou poskytovania zdravotnej starostlivosti. Ako uvádza dôvodová správa, prax ukazuje, že poskytovanie konzultácií telefonicky, e-mailom, resp. prostredníctvom iných elektronických komunikácií, je súčasťou bežného štandardu poskytovania zdravotnej starostlivosti.

12. POUŽITIE OBMEDZOVACÍCH PROSTRIEDKOV

Novela mení možnosti a podmienky aplikácie obmedzovacích prostriedkov, a to komplexnou novelizáciou ust. § 9b zákona.

Pri poskytovaní ústavnej starostlivosti možno voči pacientovi použiť obmedzovací prostriedok **len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia**. Obmedzovací prostriedok možno použiť, **len ak sa nepodarilo odvrátiť** nebezpečné konanie pacienta použitím miernejších spôsobov zvládnutia situácie najmä **verbálnu deeskalačnou technikou**.

Mechanické obmedzenie je použitie obmedzovacieho prostriedku na zabránenie voľného pohybu pacienta použitím ochranného pásu alebo popruhu.

V § 9b ods. 3 **došlo k vypusteniu „zábrany“ spomedzi mechanických obmedzovacích prostriedkov.**

Izolácia pacienta je nedobrovoľné umiestnenie pacienta v **seklúznej miestnosti**, ktorá je určená pre pacienta s duševnou poruchou so závažnými poruchami správania, ktorý ohrozuje seba alebo svoje okolie, je **uzamknuteľná personálom a spĺňa materiáľno-technické zabezpečenie.**

Materiáľno - technické zabezpečenie seklúznej miestnosti bude špecifikované vo Výnose Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 44/2008 o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiáľno - technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení v znení neskorších predpisov.

V rámci novelizovaných zmien uvádzame, že **použitie obmedzovacieho prostriedku nariaduje lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore a v prípade jeho nedostupnosti lekár v špecializačnej príprave v špecializačnom odbore podľa osobitného predpisu.** Ak je potrebné obmedzovací prostriedok použiť **neodkladne a nemožno zabezpečiť jeho nariadenie lekárom podľa prvej vety, použitie obmedzovacieho prostriedku môže nariadiť aj sestra;** takto nariadené použitie obmedzovacieho prostriedku lekár podľa prvej vety bezodkladne posúdi a vyjadrí súhlas alebo nesúhlas s nariadením použitia obmedzovacieho prostriedku. Ak lekár vyjadří nesúhlas s nariadením použitia obmedzovacieho prostriedku, upustí sa od použitia obmedzovacieho prostriedku.

Z dôvodu nejasností nové odseky 9 a 10 v ust. § 9b jasne vymedzujú, ktorý pracovník je oprávnený použiť jednotlivé obmedzovacie prostriedky.

Použitie obmedzovacieho prostriedku môže **vykonať len zdravotnícky pracovník pravidelne školený** v používaní obmedzovacích

prostriedkov a miernejších spôsobov zvládnutia situácie.

Zdravotníckemu pracovníkovi pri použití obmedzovacích prostriedkov v nevyhnutnom prípade poskytne asistenciu a ochranu osoba na tento účel určená poskytovateľom ústavnej starostlivosti, ktorá je pravidelne školená v asistencii pri používaní obmedzovacích prostriedkov a miernejších spôsobov zvládnutia situácie.

Novelizované ust. § 9b ods. 13 upravuje rozsah zápisu o každom použití obmedzovacieho prostriedku do zdravotnej dokumentácie pacienta.

Poskytovateľ ústavnej starostlivosti zabezpečuje **vykonanie zápisu o každom použití obmedzovacieho prostriedku do zdravotnej dokumentácie pacienta v rozsahu (a)** spôsob použitia obmedzovacieho prostriedku, **(b)** dátum, čas nariadenia a dĺžka doby použitia obmedzovacieho prostriedku, **(c)** dôvod použitia obmedzovacieho prostriedku, najmä opis správania pacienta, opis vzájomného kontaktu pacienta s okolím, opis použitia miernejších možností zvládnutia situácie, určenie choroby pacienta, ak mala vplyv na správanie pacienta, **(d)** meno a priezvisko zdravotníckeho pracovníka, ktorý nariadil použitie obmedzovacieho prostriedku, **(e)** meno a priezvisko zdravotníckeho pracovníka, ktorý vykonal použitie obmedzovacieho prostriedku a osoby podľa odseku 10, **(f)** záznam o kontrole pri použití obmedzovacieho prostriedku s uvedením údajov podľa písmena b), **(g)** údaj o čase, kedy bol pacient informovaný o účele, povahe, následkoch a rizikách použitia obmedzovacieho prostriedku, **(h)** aké opatrenia boli prijaté na zamedzenie opakovania situácie, pri ktorej bolo nevyhnutné použiť obmedzovací prostriedok. Upravila sa povinnosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti oznámiť použitie obmedzovacieho prostriedku.

Podľa novelizovaného ust. § 9b ods. 16, poskytovateľ ústavnej starostlivosti je povinný oznámiť použitie obmedzovacieho prostriedku (a) ministerstvu zdravotníctva v

rozsahu a termíne podľa osobitného predpisu, **(b)** osobe, ktorú si pacient určil najneskôr do 24 hodín od použitia obmedzovacieho prostriedku; použitie sa neoznamuje, ak ide o použitie obmedzovacieho prostriedku pri poskytovaní ústavnej starostlivosti v rámci osobitného liečebného režimu v detenčnom ústave alebo v detenčnom ústave pre mladistvých, **(c)** osobe uvedenej v § 6 ods. 1 písm. b) najneskôr do 24 hodín od použitia obmedzovacieho prostriedku, **(d)** príslušnému súdu a prokurátorovi vykonávajúcemu dozor v zariadení podľa osobitného predpisu^{8k}) do 24 hodín v prípadoch, v ktorých je zrejme, že použitie obmedzovacieho prostriedku presiahne 24 hodín; za ukončenie použitia obmedzovacieho prostriedku sa nepovažuje krátkodobé uvoľnenie pacienta na účely vykonania fyziologických potrieb a lekárskeho vyšetrenia.

13. KOMUNITNÁ ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Ako uvádza dôvodová správa, organizácia psychiatrickej starostlivosti na Slovensku je z hľadiska požiadaviek modernej medicíny nedostatočná. Dôvodmi sú v prípade ambulantnej psychiatrickej starostlivosti najmä **nadmerné zaťaženie psychiatrických ambulancií** spôsobené predovšetkým nedostatkom ambulantlych psychiatrov a sestier, vyšším priemerným vekom ambulantlych psychiatrov, dlhými čakacími lehotami na vyšetrenie, nedostatočným priestorom pre poskytovanie psychoterapie a nedostatkom služieb psychosociálnej rehabilitácie, neprepojením zdravotnej a sociálnej starostlivosti, nedostatkom času a možností pre ďalšie vzdelávanie, rozširujúce kompetencie ambulantlych psychiatrov a sestier či neadekvátne nízkym finančným ohodnotením práce psychiatra a sestry. **Novela zákona preto novým ust. § 10f zavádza inštitút komunitnej zdravotnej starostlivosti.**

Komunitná zdravotná starostlivosť zahŕňa **poskytovanie komplexnej zdravotnej starostlivosti, psychologické, psychosociálne, psychoterapeutické a krízové výkony**, ktorej účelom je včasná diagnostika a predchádzanie hospitalizácii, zmiernenie príznakov duševnej choroby, zvýšenie samostatnosti, sebestačnosti

a kvality života osoby a rozvíjanie jej schopností.

Komunitnú zdravotnú starostlivosť poskytuje spravidla **multidisciplinárny tím**, ktorého súčasťou môže byť terénny mobilný tím.

Krízová intervencia komunitnej zdravotnej starostlivosti je **poskytovaná ako prvokontaktná, bezbariérová a nestigmatizujúca** zdravotná starostlivosť, zahŕňajúca diagnostiku, liečbu a poradenstvo, prevenciu a rehabilitáciu, psychologickú, psychiatrickú, krízovú a emergentnú psychoterapiu, farmakoterapiu a intervenciu sociálnej starostlivosti.

Ako uvádza dôvodová správa, vytvorenie funkčnej **siete komunitných psychiatrických zariadení, ktoré budú prepájať ambulantnú a ústavnú zdravotnú starostlivosť**, má zabezpečiť komplexnú psychiatrickú starostlivosť v koordinácii so sociálnymi službami, odľahčí preťažené psychiatrické ambulancie o pacientov náročných na manažment zdravotnej a sociálnej starostlivosti. A zároveň ich sprístupnia pacientom, ktorí do systému psychiatrickej starostlivosti iba vstupujú. Má dôjsť k skráteniu čakacích lehôt na vyšetrenie a k nadmernému pracovnému zaťaženiu ambulantlych psychiatrov, pretože pacienti, ktorí si vyžadujú najviac ich starostlivosti, budú liečení v komunitných zariadeniach. Pre nových pacientov, ktorí sa k diagnostike a liečbe dostanú skôr, to bude znamenať rýchlejšie zlepšenie stavu, prevenciu či skrátenie práceneschopnosti a u niektorých aj odvrátenie následnej invalidizácie.

Pokračovanie liečby v komunitných podmienkach umožní skoršie prepustenie pacienta z hospitalizácie. Pretože komunitné psychiatrické zariadenia budú poskytovať aj služby užívateľom v ich prirodzenom prostredí, najmä v tých prípadoch, kedy z dôvodu duševnej poruchy necítia potrebu či nedokážu vyhľadať psychiatrickú starostlivosť, bude možné včasnou intervenciou predísť ústavnej starostlivosti. **Dôvodová správa uvádza, že je možné očakávať zníženie počtu hospitalizácií.**

Poskytovanie komunitnej zdravotnej starostlivosti sa realizuje prostredníctvom zariadení ambulatnej zdravotnej starostlivosti multidisciplinárnym tímom na regionálnom princípe v spolupráci s poskytovateľmi ambulatnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti, zariadeniami sociálnych služieb a ďalšími špecialistami.

14. ZMENY V ZDRAVOTNEJ DOKUMENTÁCIÍ

V ustanovení § 18 ods. 1 sa na konci pripája veta, ktorá sa týka **zmeny v prístupe zdravotnej dokumentácie**.

Poskytovateľ podľa prvej vety môže spracúvať, poskytovať a sprístupňovať údaje zo zdravotnej dokumentácie **aj prostredníctvom osoby ním na tento účel určenej, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu alebo inom obdobnom pracovnom vzťahu s poskytovateľom, ktorá nie je zdravotníckym pracovníkom** a na ktorú sa vzťahuje povinnosť zachovávať mlčanlivosť podľa osobitného predpisu

Podľa ods. 3 **zápis do zdravotnej dokumentácie** podľa § 20 ods. 2 a 3 obsahuje v zmysle novelizovaného a pridaného písm. i) **tiež údaje o identifikácii osoby určenej poskytovateľom** podľa § 18 ods. 1, **ktorá zápis do zdravotnej dokumentácie vykonala**.

Ako uvádza dôvodová správa, v súčasnom zdravotníckom systéme je jedným z najväčších problémov vysoká administratívna záťaž zdravotníckych pracovníkov, najmä lekárov.

Vyššie uvedené legislatívne zmeny **umožňujú aj iným osobám** určeným poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktoré sú v pracovnom alebo inom obdobnom pracovnom pomere a zároveň nie sú zdravotníckymi pracovníkmi, **spracúvať, poskytovať a sprístupňovať údaje zo zdravotnej dokumentácie**.

15. PRECHODNÉ USTANOVENIA

Zdravotnícky pracovník podľa § 9b ods. 9 alebo pracovník určený poskytovateľom ústavnej starostlivosti na použitie obmedzovacích prostriedkov podľa § 9b ods. 10 je **do 31. decembra 2025 povinný absolvovať vzdelávanie o používaní obmedzovacích prostriedkov** a miernejších spôsobov zvládnutia situácie pri poskytovaní ústavnej starostlivosti.

Poskytovateľovi ústavnej starostlivosti sa pri poskytovaní ústavnej starostlivosti od 1. januára 2025 **zakazuje používať ochranné lôžko**.

Ministerstvo zdravotníctva je povinné vydať nový zoznam zdravotných výkonov najneskôr do 31. decembra 2026. Na účely overenia správnosti zdravotného výkonu zaradeného do nového zoznamu zdravotných výkonov zoznam zdravotných výkonov zverejňuje národné centrum zdravotníckych informácií a ministerstvo zdravotníctva na svojich webových sídlach vcelku alebo čiastkovo po jednotlivých špecializáciách.

Novela zákona o zdravotnej starostlivosti **v rozsahu uvedenom v tomto článku nadobudla účinnosť od 1. januára 2025**.

Publikované dňa 18.02.2025.

NOVELA ZÁKONA O UZNÁVANÍ DOKLADOV O VZDELANÍ A O UZNÁVANÍ ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

1. ABSTRAKT

Dňa 10.12.2024 bola v Národnej rade SR schválená novela zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Novela zákona reaguje na prijatie smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/505 zo 7. februára 2024, pokiaľ ide o uznávanie odborných kvalifikácií sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť, ktoré absolvovali odbornú prípravu v Rumunsku a reaguje aj na odporúčanie Rady z 26. novembra 2018 týkajúce sa podpory automatického vzájomného uznávania kvalifikácií získaných v rámci vysokoškolského vzdelávania, vyššieho sekundárneho vzdelávania a odbornej prípravy a výsledkov študijných pobytov v zahraničí (2018/C 444/01), z ktorého vyplýva potreba vykonať kroky na zavedenie automatického uznávania na pokračovanie v štúdiu.

Novela obsahovo najmä (i) aktualizuje podmienky uznávania odbornej kvalifikácie sestier s odbornou kvalifikáciou nadobudnutou v Rumunsku pre účely výkonu regulovaného povolania v Slovenskej republike **a (ii)** zavádza systém automatického uznávania z členských štátov vo forme elektronických doložiek nahrádzajúcich uznanie stupňa dosiahnutého vzdelania na pokračovanie v štúdiu a iné účely.

Novela nadobudne **účinnosť dňa 1. marca 2025.**

V prvom rade pre účely základu pochopenia uvádzame, že zákon o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií, upravuje uznávanie dokladov o vzdelaní, uznávanie odborných kvalifikácií, kompenzačné opatrenia, uznávanie vzdelania na účely pokračovania v štúdiu, podmienky voľného poskytovania služieb v Slovenskej republike, podmienky vydávania

európskeho profesijného preukazu a pôsobnosť príslušných orgánov v oblasti uznávania dokladov o vzdelaní a uznávania odborných kvalifikácií.

Novela zákona mení ustanovením § 21 časť zákona, ktorá upravuje systém automatického uznávania odbornej kvalifikácie.

2. AUTOMATICKÉ UZNANIE ODBORNEJ KVALIFIKÁCIE - POVOLANIE SESTRA

Podľa novelizovaného ust. § 21 ods. 7: **„Odborná kvalifikácia na výkon regulovaného povolania sestera sa uznáva na základe nadobudnutých práv, ak žiadateľ predložil (a) osvedčenie potvrdzujúce, že vykonával povolanie sestera v Rumunsku v priebehu najmenej troch po sebe nasledujúcich rokov počas piatich rokov predchádzajúcich dňu vydania tohto osvedčenia spolu s dokladom o vzdelaní na výkon regulovaného povolania sestera, ktorý získal v Rumunsku s názvom 1. „Certificat de competențe profesionale de asistent medical generalist“ o vyššom odbornom vzdelaní získanom na škole typu „școală postliceală“ potvrdzujúcim, že odborná príprava sa začala pred 1. januárom 2007, 2. „Diplomă de absolvire de asistent medical generalist“ o krátkodobom vyššom vzdelaní potvrdzujúcim, že odborná príprava sa začala pred 1. októbrom 2003, alebo 3. „Diplomă de licență de asistent medical generalist“ o dlhodobom vyššom vzdelaní potvrdzujúcim, že odborná príprava sa začala pred 1. októbrom 2003, (b) doklad o vzdelaní vydaný na základe špeciálneho rozširujúceho programu „Diplomă de licență“ podľa právnych predpisov Rumunska, ktoré nadobudli účinnosť po 25. auguste 2014, ku ktorému je priložený dodatok k diplomu, kde sa uvádza, že študent absolvoval špeciálny rozširujúci program, spolu s dokladom o vzdelaní podľa písmena a) druhého bodu alebo tretieho bodu, alebo (c) doklad o vzdelaní na úrovni vyššieho odborného vzdelania vydaný podľa právnych predpisov Rumunska pred 1. januárom 2007 spolu s dokladom o vzdelaní s názvom „Certificat de revalorizare a**

competențelor profesionale“ získaným na základe špeciálneho rozširujúceho programu, ktorý bol vydaný po 5. januári 2015.“

Uvedeným ustanovením sa dopĺňajú podmienky nadobudnutých správ sestier podľa Smernice Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2024/505 zo 7. februára 2024, ktorou sa mení smernica 2005/36/ES, pokiaľ ide o uznávanie odborných kvalifikácií sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť, ktoré absolvovali odbornú prípravu v Rumunsku (Ú. v. EÚ L, 2024/505, 12.2.2024). Preberajú sa ustanovenia, ktoré v smernici 2005/36/ES odkazujú priamo na vnútroštátne právne predpisy Rumunska. **Ide o (i) spoločnú vyhlášku** ministra školstva a ministra zdravotníctva č. 4317/943/2014 z 11. augusta 2014 o schválení špeciálneho rozširujúceho programu v prípade počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť nadobudnutých pred 1. januárom 2007 pre absolventov vyššieho odborného vzdelávania a vysokoškolského vzdelávania (Úradný vestník Rumunska č. 624 z 26. augusta 2014) **a (ii) vyhlášku ministra** školstva č. 5114/2014 o schválení metodiky organizácie, vedenia a absolvovania špeciálneho rozširujúceho programu v prípade počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť nadobudnutých pred 1. januárom 2007 pre absolventov vyššieho odborného vzdelávania (Úradný vestník Rumunska č. 5 z 6. januára 2015).

3. UZNÁVANIE STUPŇA DOSIAHNUTÉHO VZDELANIA

Jednu časť zákona novela premenovala. Ustanovenie § 39 a nasl. sa už nebude označovať ako „Uznávanie dokladov na základe medzinárodných zmlúv“, ale „**Uznávanie stupňa dosiahnutého vzdelania.**“

V tejto časti sa ustanovenie § 39 **ods. 5 dopĺňa o novú povinnosť žiadateľa o uznanie rovnocennosti dokladu o ukončenom vzdelaní.** Také konanie sa začína odo dňa doručenia žiadosti obsahujúcej meno a priezvisko žiadateľa, adresu trvalého pobytu žiadateľa, predmet žiadosti, názov a adresu uznanej vzdelávacej inštitúcie, ktorá

doklad o vzdelaní vydala, rok ukončenia štúdia a podpis.

Po novom je povinnou prílohou žiadosti okrem (i) kópie dokladu totožnosti, (ii) osvedčených kópií dokladov o ukončenom vzdelaní a (iii) dokladu o zaplatení správneho poplatku tiež (iv) výpis o absolvovaných predmetoch a vykonaných skúškach.

Z výpisu o absolvovaných predmetoch a skúškach bude možné získať informácie, ktorými sa preukáže trvanie štúdia, kreditová záťaž, vstupné podmienky na štúdium, z ktorého doklad o vzdelaní je predmetom uznania, ako aj informácie o tom, či predmetný doklad oprávňuje na pokračovanie v štúdiu v štáte vydania dokladu o vzdelaní.

Navrhované legislatívne zmeny predstavujú zapracovanie koncepcie tzv. automatického uznávania na pokračovanie v štúdiu.

4. AUTOMATICKÉ UZNANIE NA POKRAČOVANIE V ŠTÚDIU

Ďalšie legislatívne zmeny, ktoré priniesla novela, predstavujú zapracovanie koncepcie tzv. automatického uznávania na pokračovanie v štúdiu, a to doplnením ustanovením nového § 39a.

Podľa § 39a novelizovaného zákona, ods. 1 Ministerstvo školstva vydáva a aktualizuje doložku o uznaní stupňa zahraničného vzdelania, ktorú zverejňuje na svojom webovom sídle.

Odsek 2 stanovuje, že doložka o uznaní stupňa zahraničného vzdelania je elektronický dokument, ktorý obsahuje informáciu o tom, s akým dokladom o vzdelaní je podľa stupňa dosiahnutého vzdelania rovnocenný doklad o vzdelaní vydaný v členskom štáte alebo v treťom štáte.

Doložka podľa odseku 2 sa považuje za rozhodnutie o uznaní dokladu o vzdelaní podľa § 39 ods. 9 na účel pokračovania v štúdiu alebo na účel posúdenia stupňa dosiahnutého vzdelania podľa §

60, ak je k nej priložený doklad o vzdelaní, ku ktorému sa doložka vydáva.

Ako uvádza dôvodová správa, cieľom novely v tejto časti je zabezpečiť, aby vysokoškolská kvalifikácia alebo kvalifikácia umožňujúca prístup na vysokoškolské štúdium získaná v jednom členskom štáte, **bola automaticky uznaná na rovnakom stupni na účely prístupu k ďalšiemu štúdiu v iných členských štátoch. Zároveň ostáva nedotknuté právo inštitúcie vysokoškolského vzdelávania alebo príslušných orgánov určiť osobitné kritériá prijatia** pre osobitné študijné programy alebo overiť pravosť dokumentov. Automatické vzájomné uznávanie kvalifikácií na pokračovanie v štúdiu bez osobitného administratívneho procesu bude zabezpečené databázou kvalifikácií z členských štátov, ktorá bude obsahovať možnosť vytvorenia doložky ako elektronického dokumentu, ktorým uchádzač preukáže stupeň dosiahnutého vzdelania ako základnú podmienku prijatia podľa § 56 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov. Ostatné podmienky prijatia sú predmetom prijímacieho konania na vysoké

školy. Doložka spolu s dokladom o vzdelaní, ku ktorému sa vzťahuje, nahrádza administratívny proces uznania dokladu o vysokoškolskom vzdelaní alebo úplnom strednom vzdelaní podľa § 39 zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Publikované dňa 18.02.2025.

NOVELA ZÁKONA O NÁRODNOM ZDRAVOTNÍCKOM INFORMAČNOM SYSTÉME A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV

1. ABSTRAKT

Národná rada SR schválila dňa 10.12.2024 novelu zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon“), ktorá najmä upravuje nové služby elektronizácie v zdravotníctve. Týkajú sa **elektronizácie laboratórnych vyšetrení**, s tým, že žiadanky na laboratórne vyšetrenia a výsledky laboratórnych vyšetrení budú v elektronickej forme a budú v rámci Národného zdravotníckeho informačného systému sprístupnené zdravotníckym pracovníkom, čo prinesie odstránenie opakovaných laboratórnych vyšetrení. Novela tiež prináša službu **elektronického objednávanía pacienta na vyšetrenie k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti** prostredníctvom jednotného centrálného systému, ktorého úlohou je prepojiť objednávacie systémy.

Ďalšou službou je **elektronické uzatváranie dohôd o poskytovaní všeobecnej a špecializovanej gynekologickej zdravotnej starostlivosti**.

Novela definuje nové pojmy, ktoré sa aplikačnou praxou a používaním elektronického zdravotníctva ukázali ako dôležité, používané a nutné definovať v zákone. **V tomto smere sa ustanovenie § 2 zákona doplnilo o nové odseky 15 až 30.**

V našom článku sa venujeme vybranej trojici nových elektronických služieb a niektorým dôležitým parciálnym zmenám. Z uvedených definícií za podstatné považujeme najskôr uviesť, čo zákon myslí pod Národným informačným systémom na objednávanie pacientov.

2. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM NA OBJEDNÁVANIE PACIENTOV

Podľa novelizovaného ust. § 2 ods. 30 zákona: „**Národný informačný systém na objednávanie pacientov je informačný systém umožňujúci osobe alebo poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti objednanie osoby k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti za účelom poskytnutia zdravotnej starostlivosti a umožňujúci zber, správu a centralizáciu údajov o objednaní osôb. Do Národného informačného systému na objednávanie pacientov sa pripája osoba prostredníctvom elektronického formulára na webovom sídle národného centra určeného pre objednanie osôb alebo poskytovateľ zdravotnej starostlivosti prostredníctvom informačného systému poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ktorý má osvedčenie o overení zhody podľa § 11.**“

Správcom a prevádzkovateľom národného informačného systému na objednávanie pacientov podľa § 2 ods. 30, ktorý na účely objednania osoby na poskytnutie zdravotnej starostlivosti poskytuje poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti osobné údaje tejto osoby, je podľa § 12 ods. 3 písm. t) novelizovaného zákona, národné centrum.

Národné centrum je podľa § 12 ods. 1 zákona **príspevková organizácia ministerstva zdravotníctva** so sídlom v Bratislave. Podľa ods. 2 ust. § 12 zákona Národné centrum vykonáva úlohy v oblasti informatizácie zdravotníctva, správy národného zdravotníckeho informačného systému, štandardizácie zdravotníckej informatiky, zdravotníckej štatistiky a poskytovania knižnično-informačných služieb v oblasti lekárskech vied a zdravotníctva.

Účinnosť tejto časti novely zákona, ktorá stanovuje existenciu a pojem Národného informačného systému na objednávanie pacientov, je stanovená

13

od 1. januára 2025. **Komplexná úprava vo vzťahu k elektronickému objednávaníu osôb bude zapracovaná v ďalších novelách zákona, ako uvádza dôvodová správa.**

3. ELEKTRONIZÁCIA LABORATÓRNYCH VYŠETRENÍ

Podľa ustanovenia § 5 elektronická zdravotná knižka obsahuje mnohé údaje o pacientovi. Konkrétny taxatívny výpočet obsahu elektronickej zdravotnej knižky stanovuje ust. § 5 ods. 1 zákona.

Po novom sa identifikačné údaje osoby a elektronické zdravotné záznamy z elektronickej zdravotnej knižky sa poskytujú aj ďalším subjektom, než doposiaľ.

Ustanovenie § 5 ods. 6 písm. c) sa novelou aktualizovalo o možnosť poskytnúť identifikačné údaje osoby a elektronické zdravotné záznamy **subjektu realizujúcemu laboratórne vzorky**, teda identifikačné údaje osoby a elektronické zdravotné záznamy z elektronickej zdravotnej knižky sa poskytujú podľa písm. c) zdravotníckemu pracovníkovi zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek v rozsahu identifikačných údajov osoby a záznamu žiadanky na vyšetrenie spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek aj prostredníctvom identifikátora záznamu žiadanky na vyšetrenie spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek **alebo identifikátora žiadateľa o vyšetrenie a identifikátora laboratórnej vzorky**; zdravotníckemu pracovníkovi zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, ktorý poskytuje liečbu, sa poskytujú aj záznamy o odporúčaní lekára na špecializovanú ambulatnú zdravotnú starostlivosť, a to aj prostredníctvom identifikátora záznamu o odporúčaní lekára na špecializovanú ambulatnú zdravotnú starostlivosť.

Pokiaľ ide o laboratórne vyšetrenia, **sprievodná novelizácia zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti**, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **prináša tiež zmeny, a to nové ust. § 19a, označené ako „Žiadanka na vyšetrenie spoločných**

vyšetrovacích a liečebných zložiek v elektronickej forme.“

Žiadanku na vyšetrenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek **v elektronickej forme** (ďalej len „elektronická žiadanka na laboratórne vyšetrenie“) **môže na základe indikácie lekára alebo zubného lekára vytvoriť aj sestra, pôrodná asistentka, praktická sestra - asistent a zubný asistent.** V elektronickej žiadanke na laboratórne vyšetrenie sa okrem indikovanej laboratórnej položky **musí uviesť aj číselný kód poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, meno, priezvisko a kód lekára** alebo meno, priezvisko a kód zubného lekára, ktorý vyšetrenie spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek indikoval.

Elektronická žiadanka na laboratórne vyšetrenie **sa vytvára prostredníctvom elektronickeho záznamu v elektronickej zdravotnej knižke**; súčasťou záznamu elektronickej žiadanky na laboratórne vyšetrenie sú údaje v rozsahu dátum odberu biologického materiálu a dátum prijatia vzorky biologického materiálu, identifikátor žiadanky a vzorky biologického materiálu, popis vzorky biologického materiálu, identifikátor záznamu žiadanky na laboratórne vyšetrenie, označenie názvu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti a meno, priezvisko a kód lekára alebo meno, priezvisko a kód zubného lekára, ktorý vyšetrenie spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek indikoval.

Poskytovateľ zabezpečí, aby zdravotnícky pracovník pred vytvorením elektronickej žiadanky na vyšetrenie spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek vrátane popisu vzorky biologického materiálu, v elektronickej zdravotnej knižke **overil dátum a rozsah (a) skôr vykonaného výsledku vyšetrenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek a (b) skôr vykonaného vytvoreného elektronickeho záznamu žiadanky** na vyšetrenie spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek.

4. ELEKTRONICKÉ UZATVÁRANIE DOHÔD O POSKYTOVANÍ VŠEOBECNEJ A ŠPECIALIZOVANEJ GYNEKOLOGICKEJ ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

Z dôvodu elektronizácie zdravotníctva sa zavádza nový spôsob uzatvárania dohôd s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, a to formou elektronickej dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. V tejto súvislosti sa vytvára **nový register dohôd o poskytovaní zdravotnej starostlivosti**, ktorý bude viesť národné centrum zdravotníckych informácií.

Inštitút elektronickej dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti sa zavádza v novelizovanom ustanovení § 12 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je jednou zo sprievodných novelizácií zákona o národnom zdravotníckom informačnom systéme.

Zavádza sa **povinnosť uzatvárať dohodu v elektronickej forme** s poskytovateľom všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre dospelých, všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dorast a špecializovanej gynekologickej zdravotnej starostlivosti **a povinnosť registrácie takejto dohody** do registra dohôd. Pripúšťa sa aj alternatívna listinná podoba dohody.

Právny vzťah, ktorého predmetom je poskytovanie zdravotnej starostlivosti, vzniká na základe dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ktorú osoba uzatvorí s poskytovateľom.

Údaje z dohody o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti a údaje z dohody o poskytovaní primárnej špecializovanej gynekologickej ambulantnej starostlivosti zapisuje zdravotnícky pracovník alebo pracovník v zdravotníctve do registra dohôd o poskytovaní zdravotnej starostlivosti vedeného národným centrom zdravotníckych informácií (ďalej len „register dohôd“).

Poskytovateľ s osobou dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti neuzatvára, (A) ak sa osobe poskytuje výlučne neodkladná zdravotná starostlivosť, **(B)** ak ide o prípady (i) ochranného liečenia uloženého súdom, detencie uloženej súdom a poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu podľa osobitného predpisu, (ii) ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá šíri prenosnú chorobu, ktorá závažným spôsobom ohrozuje jej okolie, (iii) ambulantnej starostlivosti alebo ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu, alebo (iv) ústavnej starostlivosti do rozhodnutia o vydaní predbežného príkazu na umiestnenie osoby do zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, ak ide o osobu, o ktorej umiestnení do zdravotníckeho zariadenia ústavnej starostlivosti rozhoduje sudca podľa Trestného poriadku, **(C)** ak sa poskytuje výlučne plánovaná liečba podľa osobitného predpisu, **alebo (D)** ak ide o osobu podľa osobitného predpisu, ktorá nie je verejne zdravotne poistená a zároveň nie je zapísaná do registra fyzických osôb.

Údaje z dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ktorá sa zapisuje do registra dohôd (ďalej len „dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd“) poskytovateľ uzatvára prostredníctvom informačného systému s overením zhody a preukazu zdravotníckeho pracovníka, alebo preukazu pracovníka v zdravotníctve.

Dohodu, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, uzatvára s poskytovateľom osoba, alebo ak ide o neplnoletú osobu v jej mene zákonný zástupca, opatrovník alebo iná osoba na základe rozhodnutia príslušného orgánu podľa osobitného predpisu, **prostredníctvom občianskeho preukazu s elektronickým čipom alebo dokladom o pobyte s elektronickým čipom.** Použitím občianskeho preukazu s elektronickým čipom alebo dokladu o pobyte s elektronickým čipom dochádza k autorizácii úkonu; podpísanie elektronickým podpisom osoby sa na účel uzatvorenia tejto dohody nevyžaduje. Údaje z registra dohôd sa prostredníctvom štandardov zdravotníckej informatiky zaznamenávajú v centrálnom registri

poistencov vedeným Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „úrad pre dohľad“). **Ak osoba nemá občiansky preukaz s elektronickým čipom alebo doklad o pobyte s elektronickým čipom, alebo existujú iné prekážky, je poskytovateľ dohodu, ktorá sa zapisuje do registra dohôd povinný uzatvoriť v listinnej podobe a údaje z nej zapísať do registra dohôd bezprostredne po jej uzatvorení.**

Dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, je **účinná prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bola táto dohoda uzatvorená;** ak podľa údajov z registra dohôd nemala osoba v čase uzatvorenia dohody, ktorá sa zapisuje do registra dohôd uzatvorenú inú dohodu alebo osoba uzatvára dohodu, ktorá sa zapisuje do registra dohôd z dôvodu podľa odseku 15, dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, je účinná dňom jej zápisu do registra dohôd.

Národné centrum zdravotníckych informácií údaje z registra dohôd sprístupňuje poskytovateľom za účelom uzatvárania a ukončenia dohôd o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a údaje si navzájom sprístupňuje so zdravotnými poisťovňami na účel vyhodnocovania zmluvne dohodnutých kritérií.

Ak v odseku 15 v ustanovení § 12 zákona o zdravotnej starostlivosti nie je ustanovené inak, dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, **sa uzatvára najmenej na šesť mesiacov od účinnosti dohody,** ktorá sa zapisuje do registra dohôd. Ak predchádzajúca dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd nebola účinná najmenej 6 mesiacov, a nešlo o prípady podľa odseku 15, národný zdravotnícky informačný systém zápis do registra dohôd nepovolí a upovedomí o tom poskytovateľa.

Podľa odseku 8 ustanovenia § 12 zákona o zdravotnej starostlivosti, ak je dohoda o poskytovaní zdravotnej starostlivosti vyhotovená v listinnej podobe, poskytovateľ vydá osobe alebo jej zástupcovi rovnopis až po jej zápise do registra dohôd. Uzatvorením novej dohody, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, predchádzajúca dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd,

zaniká v posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom bola uzatvorená nová dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, ak nejde o prípady podľa odseku 15, pri ktorých predchádzajúca dohoda, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, zaniká deň pred účinnosťou novej dohody, ktorá sa zapisuje do registra dohôd.

Odsek 9 ustanovenia § 12 zákona o zdravotnej starostlivosti stanovuje, že ak v odseku 12 nie je ustanovené inak, **poskytovateľ môže odmietnuť návrh na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ak (a)** by uzatvorením takejto dohody prekročil svoje únosné pracovné zaťaženie, **(b)** osobný vzťah zdravotníckeho pracovníka k osobe, ktorej sa má zdravotnú starostlivosť poskytovať, alebo k jej zákonnému zástupcovi, nezaručuje objektívne hodnotenie jej zdravotného stavu **alebo (c)** poskytovaniu zdravotnej starostlivosti bráni osobné presvedčenie zdravotníckeho pracovníka, ktorý má zdravotnú starostlivosť poskytovať.

Vyššie uvedený dôvod ustanovený v odseku 9 písm. a) sa nevzťahuje na osobu, ktorá má na území Slovenskej republiky **(i)** trvalý pobyt, **(ii)** prechodný pobyt **alebo (iii)** tolerovaný pobyt v určenom zdravotnom obvode poskytovateľa ambulantnej starostlivosti. Tento dôvod sa nevzťahuje ani na osobu, ktorej bolo v Slovenskej republike poskytnuté dočasné útočisko, na osobu žiadajúcu o poskytnutie dočasného útočiska, na osobu s poskytnutou doplnkovou ochranou, na azyllanta a na osobu s tolerovaným pobytom, ktorá bola zaradená do programu ochrany obetí.

Odsek 12 ustanovenia § 12 zákona o zdravotnej starostlivosti stanovuje, že **ak poskytovateľ odmietne návrh na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti z dôvodov ustanovených v odseku 9, príslušný samosprávny kraj preverí tieto skutočnosti na podnet osoby a bezodkladne určí, ktorý poskytovateľ s ňou uzatvorí takúto dohodu.** Ak zistí, že odmietnutie uzatvorenia dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti nebolo opodstatnené, môže určiť aj poskytovateľa, ktorý návrh na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti odmietol. Poskytovateľ sa podľa možnosti určí tak, aby bol čo najmenej vzdialený od bydliska osoby. Takto určený

poskytovateľ je povinný dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s osobou uzatvoriť.

Odmietnutím návrhu na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti nie je dotknuté právo osoby na poskytnutie neodkladnej starostlivosti.

Podľa odseku 15 ustanovenia § 12 novelizovaného zákona o zdravotnej starostlivosti, **osoba je oprávnená odstúpiť od dohody**, ktorá sa zapisuje do registra dohôd, **aj v dobe kratšej ako je uvedené v odseku 8 prvej vete, ak (a)** sa zmení miesto jej trvalého pobytu, prechodného pobytu alebo tolerovaného pobytu, **(b)** dôjde k zmene miesta pracoviska, do inej obce, ako je ambulancia poskytovateľa, s ktorým má osoba uzatvorenú dohodu, **(c)** odstupuje od dohody s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre deti a dorast a uzatvára dohodu s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo, ktorý poskytuje všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre dospelých, **(d)** právo osoby na výber poskytovateľa bolo obmedzené podľa § 11 ods. 6 alebo ods. 7 (špecifické prípady osôb napríklad vo výkone trestu alebo osôb, ktoré sú súčasťou silových zločínok štátu) a dôvody obmedzenia pominuli, **(e)** osobe bolo obmedzené právo na výber poskytovateľa z dôvodu vzniku skutočností podľa § 11 ods. 6 alebo ods. 7 a poskytovateľ bol osobe určený služobným orgánom, služobným úradom, alebo iným orgánom, **(f)** ide o novorodenca, najneskôr do 180 dní od jeho narodenia **alebo (g)** nastanú okolnosti podľa odseku 21 písmeno b), čiže ide o poskytovateľa, ktorý prebral prevádzkovanie ambulancie od iného poskytovateľa.

Poskytovateľ všeobecnej ambulatnej starostlivosti môže odstúpiť od dohody z dôvodov ustanovených vo vyššie definovanom odseku 9 písmená b) a c). Poskytovateľ, okrem poskytovateľa všeobecnej ambulatnej starostlivosti, môže odstúpiť od dohody z dôvodov ustanovených v odseku 9 písm. a) až c). Poskytovateľ odstupuje od dohody, ktorá sa zapisuje do registra dohôd prostredníctvom informačného systému poskytovateľa s platným overením zhody a túto skutočnosť zaznamená v

registri dohôd, tento údaj sa prostredníctvom štandardov zdravotníckej informatiky zaznamená v centrálnom registri poisťencov(14an) vedenom úradom pre dohľad.

Poskytovateľ **je povinný o odstúpení písomne upovedomiť osobu**; odstúpenie je účinné prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bolo osobe doručené odstúpenie od dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Osoba, môže od dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti odstúpiť aj bez udania dôvodu podľa odseku 15, ak si súčasne nezvolí nového poskytovateľa.

Dohoda o poskytovaní zdravotnej starostlivosti zaniká smrťou osoby, smrťou alebo zrušením poskytovateľa.

Účinnosť ustanovení týkajúcich sa elektronického uzatvárania dohôd o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, je stanovená na deň 01. marec 2025.

Poskytovateľ všeobecnej ambulatnej starostlivosti a poskytovateľ primárnej špecializovanej gynekologickej ambulatnej starostlivosti **je povinný údaje z dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti uzatvorenej podľa právnych predpisov účinných do 28. februára 2025**, ktoré nie sú zapísané v registri dohôd, **zapísať do registra dohôd do 15. marca 2025**; ak poskytovateľ v tejto lehote údaje z dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti do registra dohôd nezapíše, je povinný pri prvej návšteve osoby uzatvoriť s osobou novú dohodu, ktorá sa zapisuje do registra dohôd.

Publikované dňa 18.02.2025.

NOVELA ZÁKONA O PRÍSPEVKOCH Z FONDŮ EURÓPSKEJ ÚNIE

1. ABSTRAKT

Cieľom dňa 05. decembra 2024 schválenej novely zákona č. 121/2022 o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon“), je najmä zapracovanie zmien, ktoré vyplynuli z aplikačnej praxe.

Dochádza k precizovaniu, že dôvod vydania bezdôvodného obohatenia sa dopĺňa aj do správy pohľadávok štátu v prípadoch, kedy za prijímateľa plní iná osoba. V súvislosti s ustanoveniami o dohode o splátkach a dohode o odklade plnenia sa dopĺňa ustanovenie, že dôvodom na uzatvorenie dohody môže byť okrem vrátenia príspevku alebo jeho časti alebo náhrady škody aj vydanie bezdôvodného obohatenia. Upravuje sa aj nastavená úroveň kompetencií platobného orgánu tým, že sa navrhuje vypustenie tohto orgánu ako subjektu, ktorý môže zistiť nezrovnalosť. Explicitne sa tiež upravuje, že poskytovateľ môže vo vymedzených prípadoch rozhodnúť o zastavení konania o žiadosti na základe uznesenia monitorovacieho výboru príslušného programu. Dochádza taktiež k precizovaniu úloh centrálného koordinačného orgánu a vybraných procesov v rámci postupov pri poskytovaní príspevkov.

2. PREDMET ZÁKONA

Pripomeňme si najskôr základný rámec zákona a jeho obsah a pôsobnosť, teda to, čo ostalo nezmenené.

Podľa § 1 zákona, tento zákon upravuje (i) právne vzťahy pri poskytovaní príspevku a príspevku na finančný nástroj a pri vykonávaní finančného nástroja z fondov Európskej únie v programovom období 2021 - 2027, **(ii)** postup a podmienky poskytovania príspevku a príspevku na finančný nástroj a vykonávania finančného nástroja, **(iii)** práva a povinnosti osôb v súvislosti s poskytovaním

príspevku a príspevku na finančný nástroj a vykonávaním finančného nástroja, **(iv)** pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy pri poskytovaní príspevku a príspevku na finančný nástroj a vykonávaní finančného nástroja, **(v)** zodpovednosť za porušenie podmienok poskytnutia príspevku a príspevku na finančný nástroj a vykonávania finančného nástroja.

V prípade, ak v praxi pracujete so zákonným rozsahom uvedeným vyššie, ak ste adresátom finančného príspevku z Európskej únie, alebo akokoľvek prichádzate vo svojom podnikaní alebo práci do styku s prostriedkami EÚ, nasledovné zmeny by Vám mohli zaujímať.

3. ZMENY V PRÁVOMOCIACH KOORDINAČNÉHO ORGÁNU

Ustanovenie § 5 prešlo v dôsledku novely zmenami. Toto ustanovenie upravuje právomoci Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

V zmysle inovovaného § 5 ods. 1 **Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky** (ďalej len „ministerstvo regionálneho rozvoja“) **(a)** je centrálnym koordinačným orgánom, **(b)** metodicky usmerňuje a monitoruje činnosti súvisiace s administratívnymi kapacitami a organizuje ich vzdelávanie, **(c)** koordinuje a metodicky usmerňuje orgány v oblasti podpory integrovaného územného rozvoja podľa § 7, **(d)** zabezpečuje tvorbu informačného monitorovacieho systému podľa § 48 a plní úlohy súvisiace s prevádzkou informačného monitorovacieho systému podľa § 48 okrem informačného monitorovacieho systému programu Interact.

V ustanovení § 5 ods. 2 sa novelizovali písmená b) až d), na základe ktorých po novom ministerstvo regionálneho rozvoja ako Centrálny koordinačný orgán v súvislosti s realizáciou partnerskej dohody a programov

(b) zabezpečuje tvorbu a zmenu strategických, koncepčných, legislatívnych alebo horizontálne uplatniteľných dokumentov pre politiku súdržnosti, okrem finančného riadenia, riadenia finančných nástrojov a programu Interact, (c) zabezpečuje tvorbu a zmenu vzorových dokumentov podľa tohto zákona, okrem vzorových dokumentov týkajúcich sa finančného riadenia, riadenia finančných nástrojov, programu Interact a programov Fondu pre azyl, migráciu a integráciu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku, (d) koordinuje synergie a komplementarity medzi fondmi Európskej únie, Európskym poľnohospodárskym fondom rozvoja vidieka a inými nástrojmi Európskej únie; v spolupráci s Úradom vlády Slovenskej republiky, ktorý vykonáva úlohy Národnej implementačnej a koordinačnej authority, koordinuje synergie a komplementarity medzi fondmi Európskej únie a Plánom obnovy a odolnosti Slovenskej republiky.

Napokon, **na základe novelizovaného písmena g) v ustanovení § 5 ods. 2 ministerstvo regionálneho rozvoja ako centrálny koordinačný orgán** „zabezpečuje prípravu stanovísk, inštrukcií a pozícií Slovenskej republiky k legislatívnym a strategickým dokumentom Európskej únie pre politiku súdržnosti“.

Uvedené precizované určenie právomoci centrálného koordinačného orgánu vyplýva z obsahu zistení auditných orgánov, ako uvádza dôvodová správa.

Účelom je sústrediť právomoc centrálného koordinačného orgánu na kľúčové alebo prierezové témy týkajúce sa politiky súdržnosti podľa partnerskej dohody a ich úpravu v príslušných dokumentoch bez toho, aby dochádzalo k nahrádzaniu právomoci riadiaceho orgánu vyplývajúcej z právnych aktov Európskej únie, zo zákona č. 121/2022 Z. z. alebo obsiahnutej v zmluve o poverení upravujúcej vzťah medzi riadiacim orgánom a sprostredkovateľskými orgánmi. Preto napríklad usmerňovanie sprostredkovateľských orgánov alebo vydávanie bežnej riadiacej dokumentácie už nie je v pôsobnosti centrálného koordinačného orgánu,

ale ide o právomoc riadiaceho orgánu. **Dodávame, že riadiacim orgánom je v zmysle zákona orgán štátnej správy alebo orgán územnej samosprávy určený vládou na realizáciu programu.**

Ministerstvo ako Centrálny koordinačný orgán naďalej vykonáva v rámci Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky pôsobnosť vecného gestora tohto zákona, čo je jedna z úloh, ktorú bude aj naďalej plniť podľa nového znenia písmena b). Ďalšie úlohy súvisia s riadiacou dokumentáciou, ktorá má prierezový, resp. horizontálny charakter a vzťahuje sa tak na témy spoločné pre všetky programy realizované v období 2021-2027 (tzv. horizontálne uplatniteľné dokumenty), ktoré vyplývajú z národného alebo európskeho práva a musia byť plne implementované aj v prostredí poskytovania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie. Ide o plnenie úloh a vydávanie dokumentov napríklad ohľadne problematiky dodržania konfliktu záujmov, riešenia témy ochrany osobných údajov pri viacstupňových implementačných štruktúrach, dodržanie zásad správneho konania v rámci konania o žiadosti a pri riešení opravných prostriedkov, prípadne témy, ktoré vzniknú ad hoc vzhľadom na budúcu aktuálnu situáciu a musia mať v Slovenskej republike svojho gestora, t.j. musia byť riadené z jedného centra, ako uvádza dôvodová správa.

4. RIADIACI ORGÁN A SÚČINNOSŤ

Ustanovenie § 10 upravuje postavenie riadiaceho orgánu. Riadiaci orgán nemožno zamieňať s centrálnym koordinačným orgánom.

Podľa § 10, novelizovaného ods. 9 zákona: „Riadiaci orgán je pri plnení svojich úloh oprávnený požadovať od platobného orgánu, centrálného koordinačného orgánu, orgánu auditu, koordinačného orgánu pre finančné nástroje, orgánu vykonávajúceho finančné nástroje, Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, Úradu pre verejné obstarávanie, orgánu zabezpečujúceho ochranu finančných záujmov Európskej únie, iného orgánu verejnej správy, prijímateľa, prijímateľa príspevku na finančný nástroj, konečného prijímateľa, partnera,

užívateľa, dodávateľa alebo iných osôb súčinnosť. Subjekty podľa predchádzajúcej vety sú povinné požadovanú súčinnosť poskytnúť; poskytnutie súčinnosti môže subjekt odmietnuť, ak by tým bol ohrozený nezávislý výkon jeho úloh.“

Z uvedeného ustanovenia vyplýva doplnenie explicitného určenia subjektov, od ktorých je riadiaci orgán oprávnený pri plnení svojich úloh požadovať súčinnosť. Explicitne sa uvádza, že riadiaci orgán je pri plnení svojich úloh oprávnený požadovať **súčinnosť aj od akéhokoľvek iného orgánu verejnej správy**, a keďže každý orgán štátnej správy je zároveň orgánom verejnej správy, je riadiaci orgán v zmysle tohto ustanovenia oprávnený požadovať súčinnosť aj od akéhokoľvek orgánu štátnej správy.

5. NOVELIZÁCIA V PRESKÚMANÍ ROZHODNUTIA MIMO ODVOLACIEHO KONANIA

Zákon upravuje v ustanovení § 21 a nasl. inštitútu, na základe ktorého možno rozhodnutie podľa tohto zákona, ktoré je právoplatné, preskúmať mimo odvolacieho konania. A to na základe vlastného podnetu štatutárneho orgánu poskytovateľa alebo z podnetu žiadateľa.

Novela doplnila lehotu na začatie konania o preskúmaní rozhodnutia o neschválení žiadosti o príspevok podľa § 13 ods. 2 mimo odvolacieho konania.

Podľa novelizovaného ust. § 21 odsek 3: „Rozhodnutie o schválení žiadosti, okrem rozhodnutia o schválení žiadosti podľa § 13 ods. 2, možno preskúmať mimo odvolacieho konania do zaslania návrhu na uzavretie zmluvy. Konanie o preskúmaní rozhodnutia o neschválení žiadosti mimo odvolacieho konania, konanie o preskúmaní rozhodnutia o zastavení konania mimo odvolacieho konania a konanie o preskúmaní rozhodnutia o schválení žiadosti podľa § 13 ods. 2 mimo odvolacieho konania možno začať najneskôr v lehote dvoch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.“

Z uvedeného vyplýva, že fakticky sa umožňuje preskúmať aj tento typ rozhodnutia o neschválení žiadosti, keďže v takomto prípade sa projekt

nerealizuje na základe zmluvy. Uvedená potreba vyplýva ako zásadná požiadavka z implementačnej praxe, ako uvádza dôvodová správa.

6. NOVELIZÁCIA V PROGRAME CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKO-ČESKO A PROGRAM CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKO-RAKÚSKO

Majúc na zreteli špecifiká programov cezhraničnej spolupráce uvedené v § 27 a s cieľom zabezpečenia riadneho a efektívneho procesu poskytovania príslušných finančných prostriedkov, dopĺňa sa nový odsek 8 a prečísľujú sa ďalšie odseky, ktorým sa explicitne ustanovuje, že **uznesenie monitorovacieho výboru príslušného programu môže zakladať dôvod na zastavenie konania podľa § 17 ods. 2 zákona.**

Podľa ust. § 17 ods. 2 zákona poskytovateľ môže zastaviť konanie o žiadosti, ak zistil **pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti týkajúce sa splnenia podmienky poskytnutia príspevku** a žiadateľ tieto pochybnosti neodstránil v určenej lehote, hoci bol o možnosti zastavenia konania poučený.

V programoch cezhraničnej spolupráce podľa § 27 je postavenie monitorovacieho výboru pre program špecifické, pretože sa v ňom odráža cezhraničný prvok tak, aby bola zachovaná rovnováha medzi jednotlivými subjektmi z oboch členských štátov participujúcich na poskytovaní finančných prostriedkov z programu cezhraničnej spolupráce a súčasne operatívnosť pri prenose výsledkov činnosti monitorovacieho výboru do realizácie samotného programu cezhraničnej spolupráce.

7. NOVELIZÁCIA V OCHRANE FINANČNÝCH ZÁUJMOV EURÓPSKEJ ÚNIE

Ustanovenie § 39 zákona určuje ochranu finančných záujmov EÚ tým, že poskytovateľ, poskytovateľ príspevku na finančný nástroj, platobný orgán, orgán auditu, Úrad vládneho auditu, prijímateľ, prijímateľ príspevku na finančný nástroj, finančný sprostredkovateľ, konečný prijímateľ, partner a užívateľ povinní predchádzať vzniku nezrovnalostí,

a ak vzniknú, sú povinní bezodkladne prijať nápravné opatrenia.

Podľa novelizovaného ust. § 39 ods. 4 zákona, ak orgán auditu zistí nezrovnalosť z vlastného podnetu alebo iného podnetu a nedá podnet poskytovateľovi alebo poskytovateľovi príspevku na finančný nástroj, je povinný bezodkladne vypracovať a schváliť správu o zistenej nezrovnalosti prostredníctvom informačného monitorovacieho systému podľa § 48 a informovať o tejto skutočnosti poskytovateľa alebo poskytovateľa príspevku na finančný nástroj prostredníctvom informačného monitorovacieho systému podľa § 48; ak je štatutárny orgán, zamestnanec alebo osoba konajúca v mene a na účet poskytovateľa alebo poskytovateľa príspevku na finančný nástroj podozrivá zo spáchania trestného činu, priestupku alebo iného správneho deliktu v súvislosti s implementáciou programu, správa o zistenej nezrovnalosti sa vypracúva a schvaľuje v listinnej podobe a predkladá sa platobnému orgánu a orgánu zabezpečujúcemu ochranu finančných záujmov Európskej únie.

Vzhľadom na nastavenú úroveň kompetencií, v rámci ktorých platobný orgán nevykonáva taký druh kontroly, ktorej výsledkom by bolo zistenie nezrovnalosti z jeho strany, **sa vypustil platobný orgán ako subjekt, ktorý môže zistiť nezrovnalosť**.

8. NOVELIZÁCIA V POSTUPE PRI PORUŠENÍ PRAVIDIEL A POSTUPOV VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA A OBSTARÁVANIA, AK BOL PRIJÍMATEĽOVI POSKYTNUTÝ PRÍSPEVOK ALEBO JEHO ČASŤ

V ustanovení § 41 sa za odsek 2 novelou vložil aktualizovaný odsek 3 a ďalšie sa prečíslovali na odseky 4 a 5, a podľa ktorého „*Ak Úrad pre verejné obstarávanie neplní úlohy sprostredkovateľského orgánu a poskytovateľ na základe vlastného podnetu alebo podnetu iného orgánu zistí porušenie pravidiel a postupov verejného obstarávania alebo obstarávania, ktoré malo alebo mohlo mať vplyv na výsledok verejného obstarávania alebo obstarávania, poskytovateľ prostredníctvom žiadosti o vrátenie vyzve prijímateľa vrátiť poskytnutý*

príspevok alebo jeho časť vztahujúci sa na predmet zákazky.“

9. NOVELIZÁCIA V SPRÁVE POHLADÁVOK

Správu pohľadávok upravuje ust. § 43 zákona. Novela **doplnila dôvod vydania bezdôvodného obohatenia** aj do správy pohľadávok štátu v prípadoch, kedy za prijímateľa plní iná osoba. Zároveň sa pre prehľadnosť ustanovenie § 43 ods. 4 rozdelilo do dvoch písmen.

Po novom podľa ust. § 43 odseku 4, **na účely účtovníctva sa plnenie inej osoby ako prijímateľa považuje za plnenie prijímateľa, ak (a)** z právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré sa týka projektu, v rámci ktorého má poskytovateľ voči prijímateľovi v správe pohľadávku z príspevku alebo pohľadávku z rozhodnutia, vyplýva tejto osobe povinnosť vrátiť poskytovateľovi príspevok alebo jeho časť alebo nahradiť poskytovateľovi škodu alebo **vydať bezdôvodné obohatenie alebo (b)** ide o plnenie osoby, ktorá je blízka zakladateľovi alebo spoločníkovi prijímateľa alebo ktorá je ovládajúcou osobou alebo ovládanou osobou prijímateľa, zakladateľa alebo spoločníka prijímateľa.

10. ZMENY V DOHODE O SPLÁTKACH A DOHODE O ODKLADE PLNENIA

Úprava znenia ustanovenia § 44 ods. 2 písm. b) súvisí s cieľom jednoznačnosti jeho výkladu.

Podstatou novelizovaného ustanovenia je, že **ak sa dlh**, majúci základ v nemožnosti prijímateľa vrátiť príspevok alebo jeho časť riadne a včas poskytovateľovi, **stane nezaplatením niektorej splátky splatný**, poskytovateľ môže žiadať jeho úhradu **bez ohľadu na splatnosť nasledujúcich splátok** a nielen po splatnosti nasledujúcich splátok.

Poskytovateľ môže podľa § 44 ods. 2 uzavrieť s prijímateľom **dohodu o splátkach, ak by sa prijímateľovi zaplatením celého dlhu zhoršili jeho ekonomické alebo sociálne pomery** a prijímateľ sa v dohode o splátkach zaviazne, že nezaplatením niektorej splátky riadne a včas, celý

dlh sa stane splatným; poskytovateľ je oprávnený žiadať o zaplatenie zostatku pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky **bez ohľadu na splatnosť** nasledujúcich splátok.

Novela ďalej dopĺňa ustanovenie, že dôvodom na uzatvorenie dohody môže byť okrem vrátenia príspevku alebo jeho časti alebo náhrady škody **aj vydanie bezdôvodného obohatenia, a to na základe aktualizovaného ust. § 44 ods. 11, ktoré stanovuje, že** „Poskytovateľ postupom podľa odsekov 1 až 10 môže uzavrieť dohodu o splátkach alebo dohodu o odklade plnenia aj s inou osobou ako prijímateľom, ak z právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré sa týka projektu, v ktorého rámci má poskytovateľ voči prijímateľovi v správe pohľadávku z príspevku alebo pohľadávku z rozhodnutia, vyplýva osobe povinnosť vrátiť poskytovateľovi príspevok alebo jeho časť, nahradiť poskytovateľovi škodu **alebo vydať bezdôvodné obohatenie**, alebo ide o osobu, ktorá je blízka zakladateľovi alebo spoločníkovi prijímateľa alebo ktorá je ovládajúcou osobou alebo ovládanou osobou prijímateľa alebo zakladateľa alebo spoločníka prijímateľa; plnením tejto osoby sa znižuje pohľadávka z príspevku alebo pohľadávka z rozhodnutia poskytovateľa, ktorú má voči prijímateľovi. Na účely účtovníctva sa plnenie inej osoby ako prijímateľa považuje za plnenie prijímateľa.“

11. KONFLIKT ZÁUJMOV AKO DÔVOD ZASTAVENIA KONANIA

Podľa novelizovaného ust. § 45 odseku 14: „Ak poskytovateľ zistí konflikt záujmov, **s ohľadom na závažnosť porušenia zákazu konfliktu záujmov môže (a) rozhodnúť o zastavení konania podľa § 17 ods. 2, (b) preskúmať rozhodnutie podľa § 13 ods. 2, (c) neuznať výdavky v projekte sčasti alebo úplne za oprávnené, (d) odstúpiť od zmluvy alebo zmluvu ukončiť iným spôsobom, (e) postupovať podľa osobitného predpisu alebo (f) postúpiť vec na konanie podľa osobitného predpisu.**“

Do doterajšieho ustanovenia § 45 ods. 14 sa vložilo nové písmeno a), ktorým sa dopĺňa možnosť zastavenia konania o žiadosti v prípade, ak poskytovateľ zistí konflikt záujmov.

12. SPRACÚVANIE OSOBNÝCH ÚDAJOV

Novelizovaným ust. § 46 ods. 5 **sa upravuje rozsah osôb, vo vzťahu ku ktorým možno žiadať o výpis z registra trestov** a ktoré sú na daný účel povinné poskytnúť údaje potrebné na vyžiadanie výpisu z registra trestov.

Orgány podľa tohto zákona sú pri vykonávaní činností podľa § 5 a 7 až 11 na účel preukázania bezúhonnosti budúceho odborného hodnotiteľa, odborného hodnotiteľa, budúceho žiadateľa, žiadateľa, prijímateľa, partnera alebo **ich štatutárneho orgánu, jeho člena alebo člena ich dozorného orgánu** oprávnené žiadať o výpis z registra trestov podľa osobitného predpisu. Budúci odborný hodnotiteľ, odborný hodnotiteľ, budúci žiadateľ, žiadateľ, prijímateľ, partner **alebo ich štatutárny orgán, jeho člen alebo člen ich dozorného orgánu** na účel preukázania bezúhonnosti podľa prvej vety poskytnú orgánom podľa tohto zákona údaje potrebné na vyžiadanie výpisu z registra trestov. Údaje podľa druhej vety zašle orgán podľa tohto zákona bezodkladne v elektronickej podobe Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky prostredníctvom informačného monitorovacieho systému podľa § 48; v prípade jeho nedostupnosti ho zašle iným spôsobom určeným riadiacim orgánom v spolupráci s Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky.

Novela je účinná odo dňa 15. januára 2025.

Publikované dňa 18.02.2025.

NOVELA ZÁKONA O CENÁCH

1. ABSTRAKT

Dňa 03. decembra 2024 bola Národnou radou SR schválená novela zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách v platnom znení (ďalej len „zákon“).

Novela reaguje na zámer zabezpečiť doplnenie informačného systému Ministerstva financií Slovenskej republiky zriadením webového sídla na porovnanie cien potravín predávajúcich v maloobchode. Tento systém má slúžiť na informovanie verejnosti o cenovom vývoji vybraných tovarov, uľahčenie orientácie na trhu pre slovenských spotrebiteľov, ktorí vďaka tomuto systému budú môcť napr. nájsť najlacnejšie potrebné tovary, cenovú históriu, zľavy tovarov, vytvorenie si nákupného zoznamu a pod.

Ako uvádza dôvodová správa, cieľom novely zákona je v rámci existujúcej kompetencie ministerstva zabezpečiť zriadenie webového sídla na účel informovania o plnení úloh podľa tohto zákona vytvorenie celkového legislatívneho rámca pre zavedenie elektronického systému zverejňovania cenových informácií o vybraných tovaroch.

Zákonná povinnosť oznamovať cenové informácie o vybraných tovaroch bude daná pre predajcov podľa určeného kritéria obratu, avšak dobrovoľne sa budú môcť zapojiť aj ostatní predajcovia, ktorí budú mať záujem tiež využiť túto štátnu platformu na zverejnenie cien nimi predávaných vybraných tovarov. Náležitosti k oznamovaniu cenových informácií o vybraných tovaroch budú uvedené vo všeobecne záväznom právnom predpise Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorý bude predmetom samostatného legislatívneho procesu.

2. ZVEREJŇOVANIE CENOVÝCH INFORMÁCIÍ O VYBRANÝCH TOVAROCH

Nové ustanovenie § 14a, ktorého obsah uvádzame nižšie, obsahuje úpravu

zverejňovania cenových informácií o vybraných tovaroch, ktorá vychádza z kompetencie Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) zabezpečovať zriadenie webového sídla na účel informovania o plnení úloh podľa tohto zákona.

Ministerstvo je oprávnené zverejňovať na webovom sídle cenové informácie o vybraných tovaroch. Cenové informácie o vybraných tovaroch získané na tento účel môže ministerstvo využívať aj na plnenie ďalších úloh podľa tohto zákona. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť podľa § 14 ods. 2 sa na zverejňovanie cenových informácií o vybraných tovaroch nevzťahuje.

Ako uvádza dôvodová správa, nakoľko ide o zverejňovanie spravidla verejne dostupných informácií, nevyžadujú sa záruky mlčanlivosti proti zneužitiu poskytovaných informácií. Ministerstvo takto získané informácie bude využívať aj na plnenie iných úloh vyplývajúcich zo zákona o cenách. Povinnosť mlčanlivosti na využívanie cenových informácií o vybraných tovaroch, ktoré neboli zverejnené, bude zachovaná.

3. POVINNOSTI PREDÁVAJÚCEHO

Odsek 2 nového ustanovenia § 14a určuje **povinnosť predávajúceho oznamovať ministerstvu cenové informácie** o vybraných tovaroch.

Takú povinnosť má predávajúci, ktorý (i) z činnosti klasifikovanej v nomenklatúre NACE podľa osobitných predpisov, v kóde ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom, **(ii)** vytvára pomernú časť svojich výnosov z hospodárskej činnosti **a (iii)** za posledné účtovné obdobie dosiahol výšku výnosov z hospodárskej činnosti ustanovenú všeobecne záväzným právnym predpisom. Za menované účtovné obdobie sa považuje posledné účtovné obdobie, za ktoré

predávajúci uložil riadnu účtovnú závierku do registra účtovných závierok.

Ak sa teda predávajúci identifikoval minimálne podľa jednej z činností klasifikovaných v nomenklatúre NACE Rev. 2, ktoré ustanovuje vyhláška a dosahuje určené percento výnosov z tejto hospodárskej činnosti a zároveň dosiahol ustanovenú minimálnu výšku výnosov z celkovej hospodárskej činnosti za posledné účtovné obdobie podľa uloženej riadnej účtovnej závierky do registra účtovných závierok, vzniká mu povinnosť oznamovania cenových informácií o vybraných tovaroch.

Povinnosť vykonať prvé oznámenie cenových informácií o vybraných tovaroch má predávajúci do 30 dní odkedy začal spĺňať podmienky; túto lehotu môže ministerstvo na základe odôvodnenej žiadosti primerane predĺžiť. O žiadostiach o predĺženie lehoty rozhoduje ministerstvo podľa správneho poriadku.

Ustanovuje sa spôsob, ktorým predávajúci oznamuje cenové informácie, a to **v dátovej štruktúre, periodicite a lehote ustanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom prostredníctvom aplikačného programového rozhrania,** pričom popis aplikačného programového rozhrania a spôsob zasielania cenových informácií o vybraných tovaroch prostredníctvom neho **určí integračný manuál sprístupnený predávajúcemu ministerstvom pri uzatváraní dohody o integračnom zámere** medzi ministerstvom a predávajúcim, ktorá obsahuje proces integrácie predávajúceho na informačný systém ministerstva a ktorá sa uzatvorí najneskôr v deň pred uplynutím lehoty na splnenie povinnosti vykonať prvé oznámenie.

Dohoda o integračnom zámere (ďalej len „DIZ“) bude obsahovať najmä identifikáciu subjektov dohody (ministerstva a predajcu, ktorý bude povinný sa integrovať a následne zasielať požadované cenové informácie v zmysle ustanovení zákona), zdôvodnenie potreby uzavrieť DIZ a ciele integračného zámeru, rozsah integrácie (identifikácia aplikačných služieb, ktoré sa budú poskytovať zo strany ministerstva a budú využívané na zasielanie údajov do informačného systému ministerstva), komunikačný plán,

komunikačné procesy, kontaktné údaje príslušných rolí v projekte a ich zodpovednosti v rámci procesu integrácie (koho a ako kontaktovať v prípade otázok, nutnej podpory pri procese integrácie), podmienky pre úspešnú integráciu, harmonogram integračného zámeru. Špecifikácia aplikačných služieb, technický návod integrácie a ďalšie technické detaily budú definované v dokumente „Integračný manuál“, ktorý ministerstvo sprístupní integrujúcej sa strane pri uzatváraní DIZ. DIZ sa bude uzatvárať medzi ministerstvom a predajcom povinným k zasielaniu údajov v zmysle zákona ešte pred naštartovaním samotného procesu integrácie. DIZ bude vyhotovená zo strany ministerstva a uzatváraná s každým predajcom samostatne, pričom jej znenie bude unifikované (mimo technických náležitostí uvedených v časti tzv. release plánu, zoznamu aplikácií, funkcionalít a komponentov príslušnej inštitúcie, ktoré budú integrované na informačný systém ministerstva). Z pohľadu realizovateľnosti je nutné si uvedomiť, že integračný proces bude trvať minimálne niekoľko týždňov, preto DIZ medzi ministerstvom a príslušným predajcom bude nutné uzatvárať skôr než je len deň pred uplynutím lehoty na prvé oznámenie cenových informácií (je nereálne očakávať, že integračný proces bude trvať 1 deň). Bude dôležité načasovanie tak, aby začal integračný proces s ministerstvom v dostatočnom časovom predstihu (približne 3 mesiace), t. j. ešte pred uplynutím lehoty na oznamovanie.

Integračný manuál je technický dokument pre integrujúci sa subjekt s informáciami, ako sa má integrovať na informačný systém ministerstva, aby po dokončení procesu integrácie mohol úspešne zasielať dáta. Tento manuál sa nebude zverejňovať na webovom sídle, ale len sprístupňovať a to konkrétnym integrujúcim sa subjektom v momente uzatvárania DIZ (odporúčame približne 3 mesiace pred uplynutím lehoty na splnenie povinnosti vykonať prvé oznámenie). Predpokladá sa elektronická forma tohto dokumentu, ktorá bude zašifrovaná s ohľadom na skúsenosti v kybernetickej bezpečnosti (ide o praktickejšie riešenie než o poskytovanie v listinnej forme).

Vo vzťahu k oznamovacej povinnosti predávajúcich bude cenovú kontrolu vykonávať

Ministerstvo financií Slovenskej republiky. V súvislosti s cenami uvádzanými na cenovkách v maloobchode bude cenovú kontrolu vykonávať Slovenská obchodná inšpekcia, ktorá je oprávnená vykonávať cenovú kontrolu v oblasti maloobchodného predaja tovaru kupujúcemu.

4. PREDÁVAJÚCEMU NEVZNIKNE POVINNOSŤ

Odsek 3 nového ust. § 14a určuje alternatívu, ak predávajúcemu nevznikne povinnosť oznamovať cenové informácie.

Predávajúci, ktorému nevznikne povinnosť oznamovať cenové informácie o vybraných tovaroch, **sa môže rozhodnúť, že bude oznamovať** ministerstvu cenové informácie o vybraných tovaroch v súlade s odsekom 2 ust. § 14a; ak sa predávajúci rozhodne oznamovať cenové informácie o vybraných tovaroch, vzniká mu povinnosť oznamovať tieto cenové informácie najmenej pol roka od prvého oznámenia.

Ako sme uviedli vyššie, kritériá na posúdenie vzniku povinnosti predávajúceho oznamovať cenové informácie definuje ust. § 14a ods. 2.

Ak sa predávajúci rozhodne dobrovoľne vstúpiť do oznamovacieho systému, vzniká mu povinnosť oznamovať cenové informácie ako pre povinne oznamujúcich predávajúcich najmenej po dobu pol roka od prvého oznámenia.

5. PREKÁŽKY NA STRANE MINISTERSTVA

Ak predávajúci nebude môcť oznámiť cenové informácie o vybraných tovaroch z dôvodu prekážok na strane ministerstva, po odstránení takýchto prekážok oznámi tieto informácie najbližší nasledujúci kalendárny deň, v ktorom uskutočňuje predaj v rámci vykonávania činnosti klasifikovanej v nomenklatúre NACE podľa osobitných predpisov v kóde ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom.

Ako uvádza dôvodová správa, prekážkou na strane ministerstva môže byť napríklad výpadok systému. V prípade, že dôjde k výpadku systému na viacero dní, predávajúci oznámi cenové informácie spätne za všetky tieto dni, aby sa

zabezpečila kontinuita v zobrazovaní cenového vývoja tovarov.

6. VŠEOBECNE ZÁVÄZNÝ PRÁVNY PREDPIS

Piaty odsek nového ust. § 14a zákona obsahuje splnomocňovacie ustanovenie ministerstvu vydat' všeobecne záväzný právny predpis, ktorý bude obsahovať (i) kódy činností klasifikovaných v nomenklatúre NACE Rev. 2, (ii) výšku pomernej časti výnosov z hospodárskej činnosti z činností klasifikovaných v nomenklatúre NACE Rev. 2, (iii) výšku výnosov z hospodárskej činnosti za posledné účtovné obdobie, (iv) vybrané tovary, (v) dátovú štruktúru oznamovaných cenových informácií o vybraných tovaroch, (vi) periodicitu oznamovania cenových informácií o vybraných tovaroch a (vii) lehotu na oznamovanie týchto informácií.

7. SANKCIE

Novela zákona dopĺňa ustanovenia o konaní o porušení cenovej disciplíny o osobitnú úpravu pokút pri porušení povinnosti predávajúcich oznamovať ministerstvu cenové informácie o vybraných tovaroch na účely zverejňovania cenových informácií o vybraných tovaroch podľa § 14a.

Ak cenové kontrolné orgány zistia u kontrolovaného subjektu porušenie cenovej disciplíny podľa § 17, uložia mu pokutu v platnej menovej jednotke b) od 30 000 až do 75 000 eur, ak sa rozdiel podľa písmena a) nedá vyčísliť alebo ak ide o iné porušenie cenovej disciplíny, ako je uvedené v písmene a); ak ide o porušenie povinnosti oznamovať cenové informácie o vybraných tovaroch podľa § 14a, od 100 do 10 000 eur.

Pri porušení povinnosti predávajúceho vo veci oznamovania cenových informácií o vybraných tovaroch teda pôjde o pokutu vo výške od 100 do 10 000 eur.

8. PRECHODNÉ USTANOVENIE

Novela zákona nadobudla účinnosť dňa **1. januára 2025**, pričom však ministerstvo prvýkrát zverejní

cenové informácie o vybraných tovaroch podľa § 14a najneskôr 1. júla 2025.

Predávajúci, ktorému vznikla povinnosť podľa § 14a ods. 2, **prvýkrát oznámi cenové informácie o vybraných tovaroch podľa § 14a najneskôr 1. júla 2025.**

Ako uvádza dôvodová správa, prechodné ustanovenie je z dôvodu poskytnutia dostatočného

časového priestoru pre prípravu najmä povinne zapojených predávajúcich, nakoľko tento systém bude vyžadovať technologické zmeny v ich informačných systémoch. Toto obdobie bude tiež priestorom pre prípravu a testovaciu prevádzku systému ministerstva.

Publikované dňa 18.02.2025.

NOVELA ZÁKONA O DÔVERYHODNÝCH SLUŽBÁCH PRE ELEKTRONICKÉ TRANSAKČIE NA VNÚTORNOM TRHU

1. ABSTRAKT

Dňa 27. novembra 2024 bola v Národnej rade SR schválená novela zákona č. 272/2016 Z. z. o dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o dôveryhodných službách) v znení zákona č. 211/2019 Z. z. a ktorým sa mení zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“ alebo „zákon o dôveryhodných službách“).

Novela zákona implementuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1183 z 11. apríla 2024, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 910/2014, pokiaľ ide o zriadenie európskeho rámca digitálnej identity (Ú. v. EÚ L 2024/1183, 30.4.2024) (ďalej len „nariadenie (EÚ) 2024/1183“), do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Jednou z najdôležitejších zmien, ktoré prináša novela zákona sú **ustanovenia o európskej**

peňaženke digitálnej identity. Účelom európskej peňaženky digitálnej identity je poskytnúť fyzickým a právnickým osobám v celej Únii harmonizovaný prostriedok elektronickej identifikácie, ktorý im umožní vykonávať autentifikáciu a zdieľať údaje súvisiace s ich totožnosťou.

Novelou sa upravujú aj úlohy a pôsobnosť Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v oblasti digitálnej identifikácie a elektronickeho osvedčenia atribútov. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky bude na základe tohto zákona poskytovať európsku peňaženku digitálnej identity ex offio, zároveň však poskytovať európsku

peňaženku digitálnej identity bude môcť každý subjekt verejného, ako aj súkromného

sektora, ktorý je kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodnej služby, alebo na tento účel preukáže, že má s kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodnej služby uzatvorenú zmluvu a spĺňa požiadavky nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení.

Novela tiež upravuje rámcové postupy ako sa stať poskytovateľom európskej peňaženky digitálnej identity.

2. DEFINÍCIE

Na úvod považujeme pre účely porozumenia novele a novému inštitútu, za vhodné definovať základný pojem, čo znamená dôveryhodná služba a kvalifikovaná dôveryhodná služba.

V zmysle zákona a európskej legislatívy je dôveryhodnou službou elektronická služba **(i) vyhotovovania, overovania a validácie** elektronických podpisov, elektronických pečatí alebo elektronických časových pečiatok, elektronických doručovacích služieb pre registrované zásielky a certifikátov, ktoré s týmito službami súvisia, **(ii) vyhotovovania, overovania a validácie certifikátov** pre autentifikáciu webových sídiel a **(iii) uchovávaní** elektronických podpisov, pečatí alebo certifikátov, ktoré s týmito službami súvisia.

Tieto elektronické služby sa spravidla poskytujú za odplatu.

Kvalifikovaná dôveryhodná služba je dôveryhodná služba, ktorá spĺňa uplatniteľné požiadavky stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách.

Poskytovateľ dôveryhodných služieb je subjekt s udeleným kvalifikovaným štatútom na poskytovanie dôveryhodnej služby.

3. EURÓPSKA PEŇAŽENKA DIGITÁLNEJ IDENTITY A SPOLIEHAJÚCA SA STRANA

Ustanovenie § 10 zákona upravuje podmienky poskytovania európskej peňaženky digitálnej identity a povinnosti poskytovateľa európskej peňaženky digitálnej identity .

Európska peňaženka digitálnej identity má byť metódou pre európskych občanov a subjekty na overenie ich totožnosti pomocou ich **digitálnej identifikácie na interakciu s verejným aj súkromným sektorom**. Používatelia môžu ukladať rôzne digitálne dokumenty v peňaženke, od akademických poverení až po prepravné preukazy, a používať ich.

Subjekty pomocou európskej peňaženky digitálnej identity **môžu online prenášať konkrétne informácie overeným subjektom a zverejňovať len potrebné údaje**.

Európska peňaženka digitálnej identity má uľahčiť výmenu informácií v rámci domovskej krajiny EÚ jednotlivca a medzi ostatnými členskými štátmi. Poskytovateľ európskej peňaženky je osoba, ktorá je **kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodnej služby**, alebo na tento účel preukáže, že má s kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodnej služby uzatvorenú zmluvu a spĺňa požiadavky ustanovené osobitným predpisom.

Poskytovateľ európskej peňaženky predkladá Národnému bezpečnostnému úradu (i) oznámenie o zámere poskytnúť európsku peňaženku prostredníctvom elektronického formulára, ktorý úrad zverejní na svojom webovom sídle, **(ii)** certifikát európskej peňaženky podľa osobitného predpisu v elektronickej podobe.

Národný bezpečnostný úrad (ďalej tiež len „úrad“) overuje, či poskytovateľ európskej peňaženky spĺňa požiadavky ustanovené týmto zákonom a

osobitným predpisom. Ak úrad zistí, že poskytovateľ európskej peňaženky nespĺňa požiadavky ustanovené týmto zákonom a osobitným predpisom, preruší konanie a vyzve ho, aby v určenej lehote odstránil zistené nedostatky.

Poskytovateľ európskej peňaženky vykoná registráciu spoliehajúcej sa strany na žiadosť a po overení identity spoliehajúcej sa strany a po získaní jej súhlasu s dodržiavaním pravidiel európskej peňaženky.

Dodajme, že spoliehajúcou sa stranou je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá sa spolieha na elektronickú identifikáciu alebo dôveryhodnú službu.

Ministerstvo vnútra bude na základe zákona poskytovať európsku peňaženku digitálnej identity ex offo, zároveň však poskytovať európsku peňaženku digitálnej identity bude môcť osoba, ktorá je kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodnej služby, alebo na tento účel preukáže, že má s kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodnej služby uzatvorenú platnú zmluvu a spĺňa požiadavky podľa nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení.

Ide teda o **každý subjekt verejného, ako aj súkromného sektora, ktorý bude spĺňať vyššie uvedené požiadavky v súlade s nariadením (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení**. Zmluvou sa preukazuje, že musí ísť o zabezpečenie funkcionalít podporovaných peňaženkou, pričom samotné posúdenie prebieha v rámci administratívneho konania.

Subjektom, ktoré budú poskytovať európsku peňaženku digitálnej identity sa ustanovuje základný rámec ich povinností vyplývajúcich z nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení, pričom predmetné povinnosti uvádzame nižšie. Novelizovaný zákon ukladá povinnosť subjektu, ktorý plánuje poskytovať európsku peňaženku digitálnej identity, oznámiť tento zámer úradu prostredníctvom elektronického formulára, ktorý úrad zverení na svojom webovom sídle, spolu s certifikátom európskej peňaženky digitálnej identity. Úrad ako orgán dohľadu má možnosť

rozhodnutím pozastaviť plánované poskytovanie európskej peňaženky digitálnej identity, ak nie sú splnené požiadavky nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení. Novela tiež ukladá povinnosť poskytovateľovi európskej peňaženky digitálnej identity zrušiť európsku peňaženku digitálnej identity v prípadoch stanovených nariadení (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení.

4. POVINNOSTI POSKYTOVATEĽA EURÓPSKEJ PEŇAŽENKY DIGITÁLNEJ IDENTITY

Poskytovateľ európskej peňaženky je povinný v zmysle ust. § 10 ods. 6 novelizovaného zákona

(a) poskytnúť na základe žiadosti úradu informácie potrebné na monitorovanie súladu činnosti poskytovateľa európskej peňaženky s osobitným predpisom, **(b)** prijať opatrenia na nápravu nesúladu uložené rozhodnutím úradu, ktorým úrad konštatoval nesúlad činnosti poskytovateľa európskej peňaženky s požiadavkami podľa osobitného predpisu, **(c)** pozastaviť alebo zrušiť registráciu spoliehajúcej sa strany na základe rozhodnutia úradu, **(d)** nahlásiť bezodkladne ministerstvu vnútra automatizovaným spôsobom v procese registrácie spoliehajúcu sa stranu, ktorá používa európsku peňaženku, ktorej vydá certifikáty a prostriedky na vzájomnú autentifikáciu s európskou peňaženkou, **(e)** nahlásiť bezodkladne úradu podozrenie z nezákonného alebo podvodného používania európskej peňaženky, **(f)** umožniť bezodkladne aktualizovať spoliehajúcej sa strane certifikáty a prostriedky na vzájomnú autentifikáciu s európskou peňaženkou.

5. SANKCIE

V ustanovení § 14 sú novelizované odseky 10 a 11, na základe ktorých sa **stanovujú sankcie zo strany úradu za porušenie ustanovení u európskej peňaženke digitálnej identity.**

Poskytovateľ európskej peňaženky sa dopustí správneho deliktu tým, že (a) nezruší platnosť európskej peňaženky, ak to zákon, resp. európska legislatíva stanovuje **(b)** zaregistruje spoliehajúcu sa stranu v rozpore so zákonom **alebo (c)** nesplní povinnosť podľa § 10 ods. 6, teda poruší vyššie definované povinnosti.

Úrad uloží poskytovateľovi európskej peňaženky za správny delikt podľa odseku 10 **pokutu do 500 000 eur.**

6. MINISTERSTVO VNÚTRA

Ministerstvo vnútra **bude za Slovenskú republiku poskytovať elektronickú peňaženku digitálnej identity**, čím bude naplnená povinnosť pre členské štáty vyplývajúca z nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení, poskytnúť aspoň jednu európsku peňaženku digitálnej identity.

Ustanovením § 10a sa ministerstvu vnútra v oblasti digitálnej identifikácie priznávajú oprávnenia a zodpovednosti za centralizáciu zoznamu spoliehajúcich sa strán, poskytovanie európskej peňaženky digitálnej identity, spojenie osobných údajov s európskou peňaženkou digitálnej identity a ich validácia v súlade s požiadavkami nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení.

Súčasne sa v § 10a ods. 2 novely zákona ministerstvu vnútra určuje rozsah pôsobnosti v oblasti elektronického osvedčenia atribútov, ak o to požiada osoba zodpovedná za autentický zdroj a identifikuje subjekty verejného sektora, ktoré sú zodpovedné za elektronické atribúty, ktoré majú byť osvedčované. Ministerstvo vnútra na základe požiadavky subjektu verejného sektora zaregistruje typy atribútov oprávnení pre elektronické osvedčenia atribútov a bude zodpovedať za jednoznačné pridelenie elektronického osvedčenia atribútov oprávnenej osoby. Ministerstvo vnútra vydáva a ruší elektronické osvedčenie atribútov založené na údajoch z autentického zdroja subjektu verejného sektora. Týmto nie je dotknuté oprávnenie vydať alebo zrušiť elektronické osvedčenia atribútov inej osobe v súlade s čl. 45f nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení.

Podľa § 10a ods 1. Novelizovaného zákona: Ministerstvo vnútra v oblasti elektronickej identifikácie (a) zostavuje a vedie zoznam spoliehajúcich sa strán, ktoré používajú európsku peňaženku, **(b)** je orgánom verejnej moci, ktorý plní povinnosť poskytovať európsku peňaženku podľa osobitného predpisu, **(c)**

zabezpečuje spojenie osobných identifikačných údajov s európskou peňaženkou v rozsahu podľa osobitného predpisu, **(d)** zabezpečuje a poskytuje prostriedky používané pri mechanizme umožňujúcom validáciu osobných identifikačných údajov a totožnosti spoliehajúcich sa strán.

7. POSTAVENIE A ÚLOHY ÚRADU

Ustanovenie § 11 vymedzuje úlohy úradu vychádzajúc z obsahu nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení a zároveň z existujúcej praxe. Nariadenie (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení zaviedlo inštitút jednotného kontaktného miesta na komunikáciu a spoluprácu s orgánmi Európskej únie, ako aj s ostatnými členskými štátmi a skupinu pre spoluprácu v oblasti digitálnej identity.

Úrad sa novelu stáva členom skupiny pre spoluprácu v oblasti digitálnej identity, ako aj jednotným kontaktným miestom pre dôveryhodné služby, európske peňaženy digitálnej identity a schémy elektronickej identifikácie. Úradu sa ukladajú oznamovacie povinnosti vyplývajúce z nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení. Úrad pozastavuje poskytovanie alebo používanie európskej peňaženy digitálnej identity a ruší jej platnosť podľa nariadenia (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení.

Ustanovenie § 12 oprávňuje úrad vykonávať kontrolu dodržiavania povinností poskytovateľa dôveryhodnej služby alebo poskytovateľa európskej peňaženy digitálnej identity, ktorá sa má vykonávať podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 10/1996 Z. z.“). Návrh reflektuje na problémy z aplikačnej praxe, ktoré vznikali limitovaním výkonu kontroly len na základe konkrétnych ustanovení zákona č. 10/1996 Z. z.

Ustanovenie upravuje výkon dohľadu, podľa ktorého úrad dohliada na kvalifikovaných poskytovateľov dôveryhodných služieb a poskytovateľov európskych peňažienok digitálnej identity s cieľom zaručiť prostredníctvom dohľadu ex ante a ex post, aby títo poskytovatelia

dôveryhodných služieb a poskytovatelia európskych peňažienok digitálnej identity spĺňali požiadavky stanovené nariadením (EÚ) č. 910/2014 v platnom znení.

Podľa novelizovaného ust. § 11, národný bezpečnostný úrad (a) je orgánom dohľadu podľa osobitného predpisu, **(b)** je jednotným kontaktným miestom pre dôveryhodné služby, európske peňaženy a schému elektronickej identifikácie, **(c)** je členom skupiny pre spoluprácu v oblasti digitálnej identity, **(d)** certifikuje spôsobom podľa osobitného predpisu, **(e)** plní oznamovacie povinnosti voči Európskej komisii podľa osobitného predpisu, **(f)** vydáva, zverejňuje a ruší certifikát na overenie údajov z dôveryhodnej infraštruktúry podľa písmena g, **(g)** zriaďuje, udržiava a aktualizuje dôveryhodnú infraštruktúru, poskytuje informácie z dôveryhodnej infraštruktúry, najmä informácie po uplynutí platnosti kvalifikovaného certifikátu, a to vo forme pozitívneho potvrdenia³¹⁾ o štatúte platnosti alebo zrušenia kvalifikovaného certifikátu, **(h)** zabezpečuje úlohy spojené s uchovávaním dokumentov podľa tohto zákona v dôveryhodnej infraštruktúre, ak kvalifikovaný poskytovateľ dôveryhodnej služby zanikne bez právneho nástupcu, **(i)** vytvára, vedie a zverejňuje dôveryhodné zoznamy podľa osobitných predpisov, **(j)** poskytuje Európskej komisii informácie a správy podľa osobitného predpisu, **(k)** vydáva metodiky a štandardy podľa tohto zákona a zverejňuje ich na svojom webovom sídle, **(l)** vydáva, spravuje a zverejňuje certifikačné politiky slúžiace na identifikáciu súladu certifikátov vydaných kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodnej služby s požiadavkami podľa tohto zákona, **(m)** vydáva, spravuje a zverejňuje strojovo spracovateľné zoznamy, ktoré obsahujú najmä zoznam algoritmov a ich minimálne parametre pre elektronický podpis od úrovne bezpečnosti zdokonalený elektronický podpis a pre elektronickú pečať od úrovne bezpečnosti zdokonalená elektronická pečať, ktoré sa podľa štandardov pre informačné technológie vo verejnej správe dodržiavajú v styku s orgánmi verejnej moci, **(n)** plní informačnú povinnosť podľa osobitného predpisu, **(o)** pozastavuje poskytovanie európskej peňaženy podľa osobitného predpisu alebo používanie európskej peňaženy podľa

osobitného predpisu a ruší platnosť európskej peňaženky podľa osobitného predpisu.

Publikované dňa 18.02.2025.

Úrad je oprávnený vykonávať kontrolu plnenia povinností poskytovateľa dôveryhodnej služby alebo poskytovateľa európskej peňaženky podľa osobitných predpisov. Pri výkone dohľadu nad dôveryhodnými službami úrad postupuje podľa osobitného predpisu.

Aktuality z novely zákona sú účinné odo dňa 1. januára 2025.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok nás, prosím, kontaktujte prostredníctvom emailovej adresy office@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2025